Sickel, L'écriture diplomatique S. 181

Fig. 177

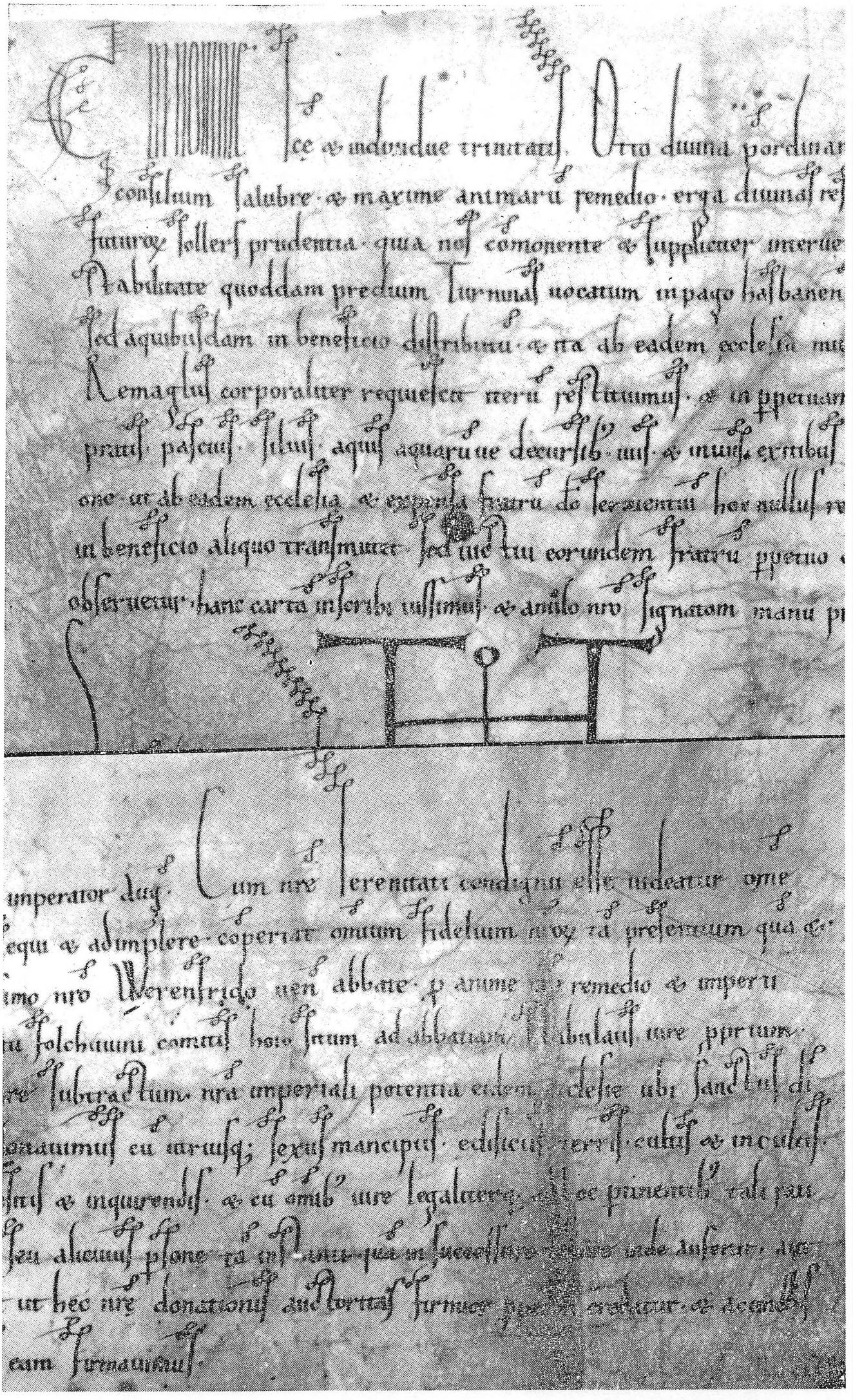
Do II 97

3.3.975

f. Stabl

(Kopie n. XII)

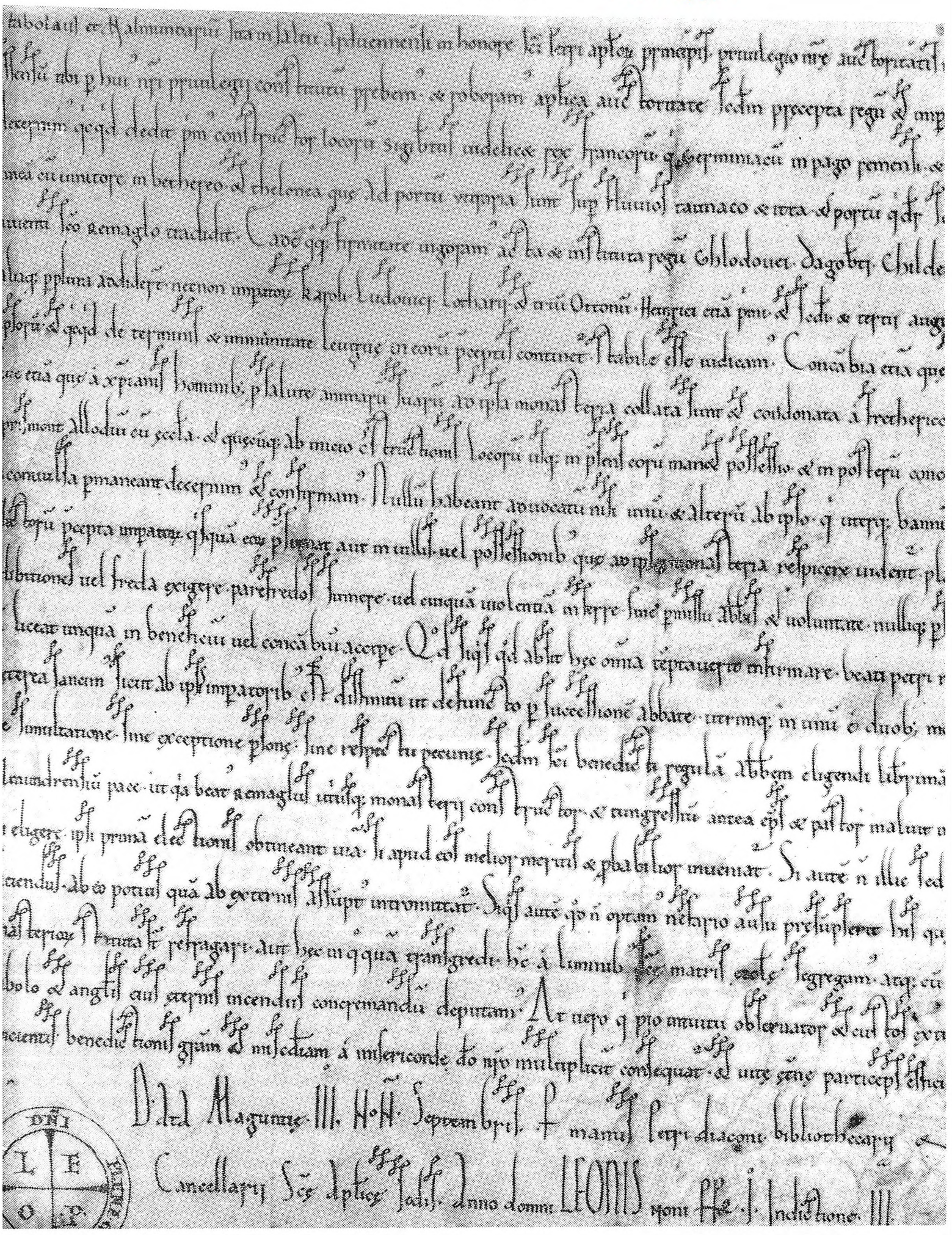
Lüttich, StA

Stiennon, L'écriture diplomatique S. 180 Fig. 176 (†Leo IX. 1049)

A Stavelot. — La main d'un scribe expérimenté. Vers 1140

Halkin-Roland, Rec. 1, S. 229-231 Nr. 111 (3.9.1049) Lüttich, StA

Steenman, L'écriture diplomatique S. 184

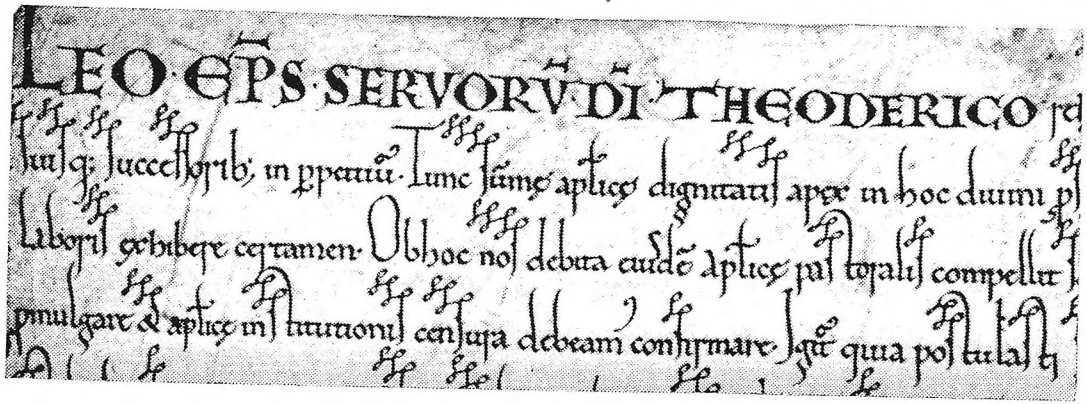

Fig 178. — ⟨1049⟩ Léon IX. Vers 1140

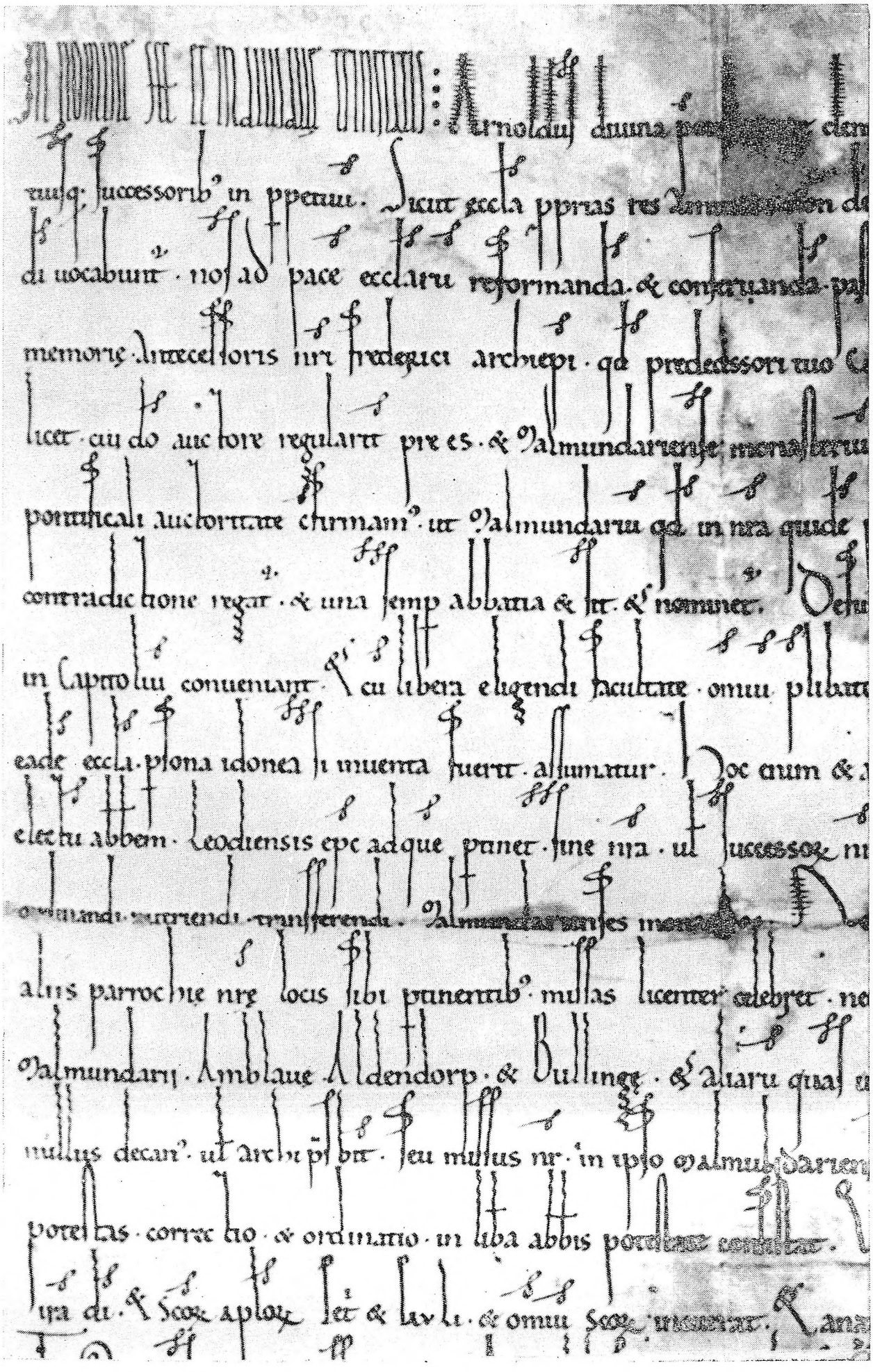
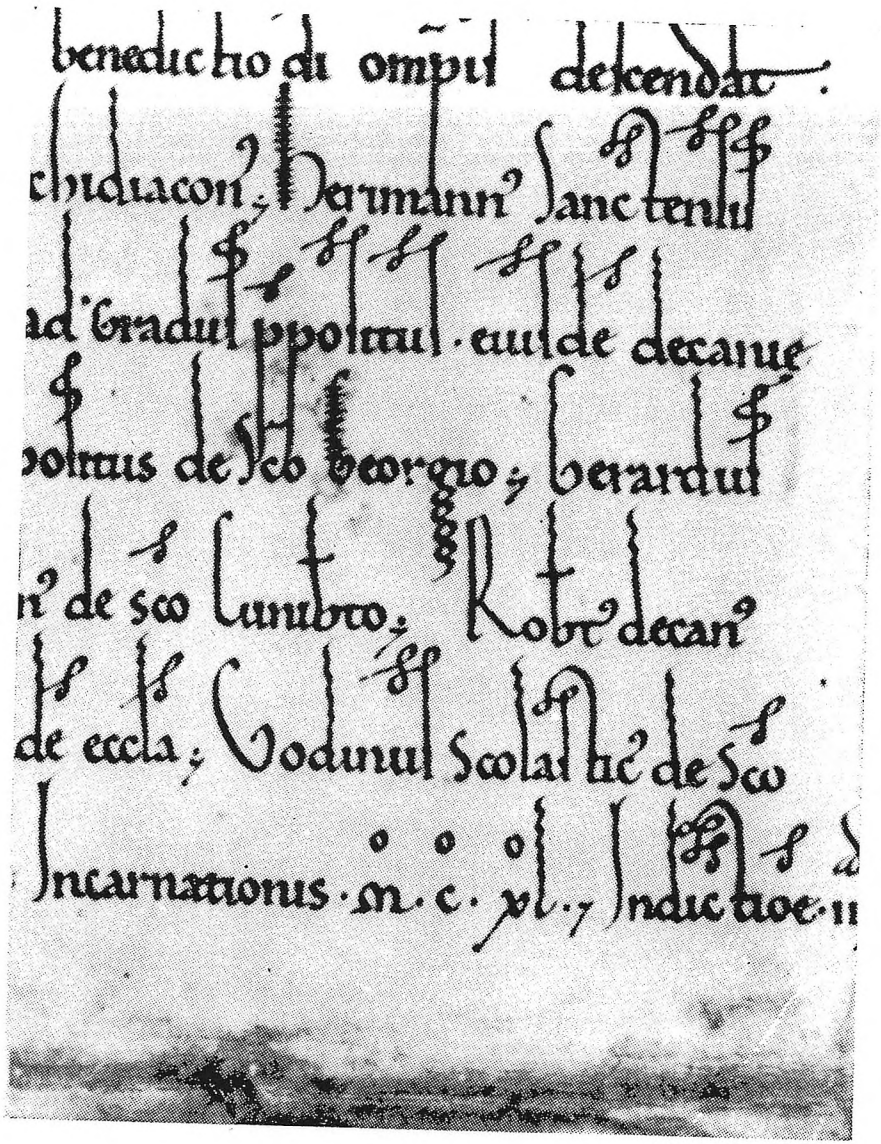

Fig. 188. — 1140. Arnold I, archevêque de Cologne, pour Stavelot

Stengel, Urkunden S. 194 Kempf Nr. 391

Lüttich, StA

Stiennon, L'écriture diplomatique S. 184

Lüttich · StA

Fig. 179. — 1140. Arnold I, archevêque de Cologne

Kuipping Nr. 391

s appliquée tout à l'heure à la copie du diplôme de 975 gagne coup en vraisemblance : le conseiller de Lothaire III, de Con- est entouré de secrétaires nombreux et il a pris soin de placer, ureaux de la chancellerie impériale, des scribes formés à son ; là un fait bien établi, qui rend d'ailleurs nécessaire un examen

J. Hannmann, Reichskanzlei & Hofkapelle ... (1956) Taf. 12

TAFE

Wibald f. St. Martin zu Lüttich 1138

Lüttich, Arch. de l'Etat (Archives ecclésiastiques: Eglise collégiale St. Martin de Liège chartes no. 3)

Halkin - Roland 1, 342 No. 166

WIbaldus dei gra stabulensis ecclē abbas successorib⁹ suis
Notū sit omnibus tā futuris quā psentibus. qd anno ordinationis mē VIIIo.
quida Walterus nomine · porrone possessionis & decimationis quā in ecclā de
feodale habebat. in manus nras reddidit. Q ua nos comuni consilio frum
& laicor nrorū hereditario iure possidenda · frib⁹ ecclē beati Lamberti in
Leodio concessimus. eo pacto · ut singulis annis · duos denarios · pro respe
ctu eiusde possessionis nobis persoluant.
Actum est hoc anno dominicē incarna
tionis. o. c. xxx viiio. indictione · i ·
Regnante domino Cvonrado
sedō Romanorū rege. Alberone
sedō in Leodio psule. Testes de frib⁹
sunt. Warnerus decanus. Ebroin.
Robertus. Cuono · cū omi eiusde ecclē
conuentu. De laicis uero. Anselmus
Stabulensis uillicus. & Addard frē ei.
Ebroinus. Lundricus. & Albricus frē ei.
Henric⁹ de Valle. & Franco de francorcamp.
Godefrid⁹ de Benes. & Franco de Febe.
& alii multi ecclē filii.

Hd.A

mcluerus dignū siquid ē ē ut qđ nos in gr̄a nr̄a clemētiore
uinculo recipim̄ uos ꝑpicia benuolentia dilectionis
uīrīs amplectamur · 7 quos ē conuerso fouere & pegere
dispontis nos ꝑtia omnes incursus defesare studeamus.
& honorare ꝑ digne debeamus.

Fr̄ē Wibold' dī gr̄a Corbeiensis eccl̄e famulus · W · ueñabili
ꝑor · 7 a · ꝑpositō ac ceēt̄ karissimis filiis · & frīb' eīdem
monasteīj monachis · benedictionē & utrā usq; in sōlm
scti · Venientes ad dn̄m nr̄m papā benigne · & honorifi
ce suscepti sum̄ · tū ꝑp reuerentiā dn̄ī nr̄ī regis · tum
ꝑp̄ antiquā noticiā familiaritatē qua nos hactenus
fouere dignatus ē · Cūq; in litt̄is dn̄ī nr̄ī regis ubi no-
mina legatorū inscripta erant nr̄m nom̄ in titulo cor
beiensis eccl̄e legisset · quesiuit à nobis ut sup nr̄a ap̄
uos electione ur̄m ei testimoniū ꝑsentaremus · Vnū
& suadē ḡ ur̄am monem̄ · ut sic ur̄a electio circa nr̄am ꝑ
sonā ꝓcessit · dn̄o papę ueracē intimetis · 7 q̄tos de
frīb' ꝑorib' nr̄is in hac subuentione rei ap̄parare · & er
pedire potuit · ad nos Werdēburch in octauis instantis
paschę ꝓuenire facietis · Ibi enī tē nos inuenietis · & can-
cellariū dn̄ī papę ur̄ū ueñabilē nomine Gwidonem
cui ea facto uīo de nobis ꝑpās · 7 singularē litteras tūs
mittetis · Vt · 7 ds̄ pacis sit semp cū oīb' uob' · Si hec ex
pectata nō fuissent · ꝑuilegia nr̄a de kaminade 7 Vrisbike
confirmata essent.

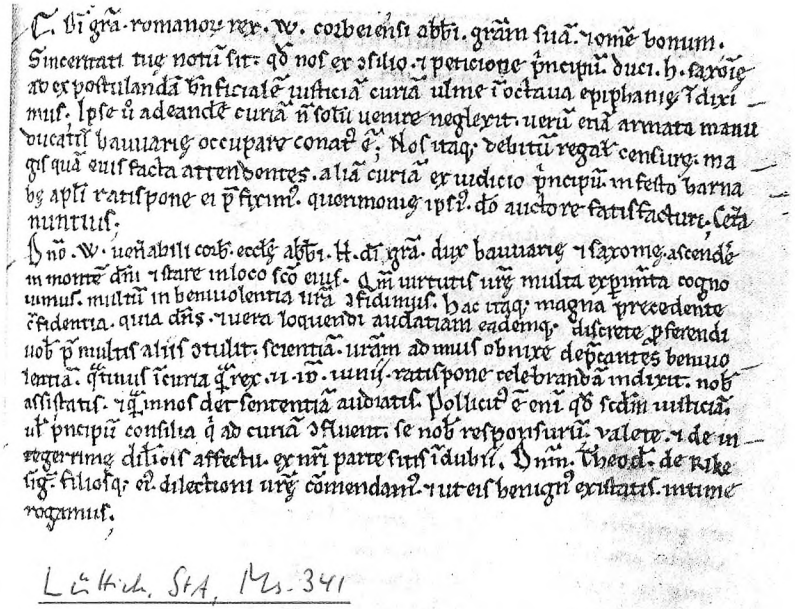
Reuerentissimo in x̄ꝑ patrī suo 7 dn̄o · E · diuina gr̄a sūmo
7 unīūsalī pontifici W · licet indignus · corbeiensis ec
cl̄e ꝑor · 7 ceī frēs unīuersi q̄ in corbeiensi monastīo d̄o
miletant · deuotā obediētiam 7 exiguas orationes ī dn̄o ·
Sēctam ur̄e suggerim̄ qđ post depositionē heinrici q̄ndam
abbis nr̄ī q̄ā ueñabilī legato uīo scīl̄ magistro Thomā ꝑ
manifestis culpis suis canonice ad totius monasteīj nr̄ī
salutē qđ ipse multis modis uastabat · destructus ē ēt̄eni
mus in ꝑsonā cuīdam frīs nr̄ī heinrici q̄ officiū ꝑpositi

Stimmen-Becker, Exposition Wibald (1982) p. 46

7. **Lettre de Wibald aux moines de Corvey.** Avril 1147. Liège, Archives de l'Etat, ms. 341. Cat. n° 27.

7. **Brief Wibald's an die Mönche von Corvey.** April 1147. Lüttich, Staatsarchiv, Ms. 341. Kat. Nr. 27.

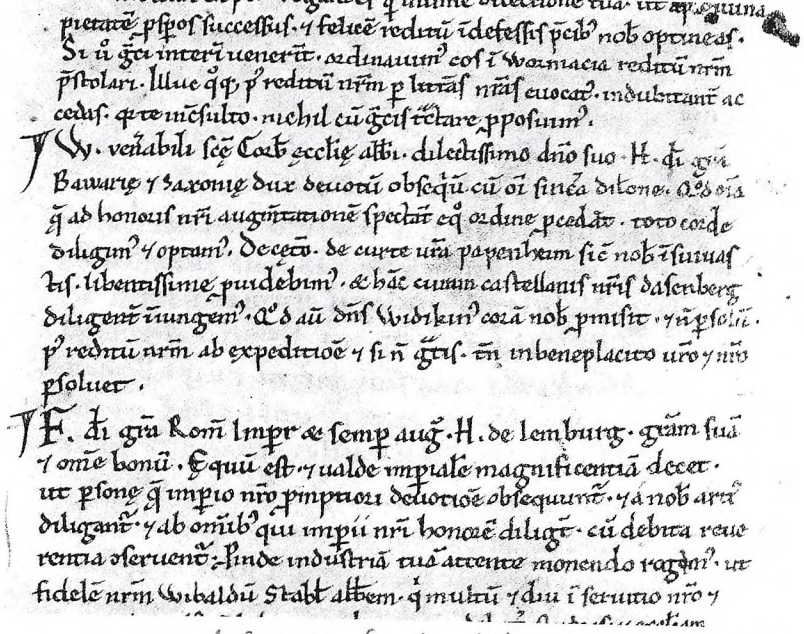
fol. 5r

Lübeck, StA, Ms. 341

G 66

fol. 104 r (= Hd. U)

fol. 161 v (= Hd. D)

G 66

als Ratgeber und Brief- und Urkundenschreiber fungierte. 1146 wurde er zum Abt von Corvey gewählt. Er sollte die staufische Sache in Westfalen vertreten; gleichzeitig behielt er als finanziellen Rückhalt die Leitung der Abtei Stablo bei, mit päpstlicher Duldung. Nach der Wahl Barbarossas verlor er etwas an Bedeutung, wurde aber als Spezialist für ›auswärtige Angelegenheiten‹ noch herangezogen, vor allem für die Beziehungen zu Byzanz; er starb 1158 auf der Rückreise von Konstantinopel. Seine registerartig geführte Briefsammlung sollte wohl als ›Handakte‹ seiner verschiedenen Tätigkeiten am Hof und in den zwei Klöstern dienen: Sie enthält aus dem Zeitraum nach seiner Wahl zum Abt von Corvey Schriftstücke von, an und über ihn, Konrad III. und Friedrich I. Im

Wibald von Stablo, epistolae (maßgebliche Edition; eine neue Ausgabe wird von Timothy Reuter für die MGH vorbereitet). – Zatschek 1928. – Hausmann 1956. – Stephan-Kühn 1973. – Jakobi 1979 (Lit.). – Reuter 1989.

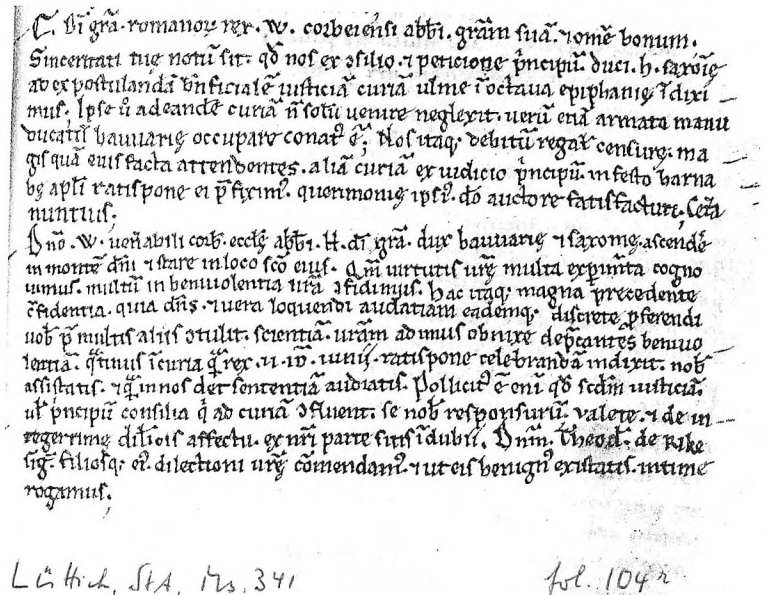
T.R.

G 67 Fabeltier-Aquamanile (Drache)

Maasgebiet (?), um 1120

Bronze, gegossen, ziseliert und graviert, vergoldet; Silbertauschierung, Niello, Kupfer (die Zunge) – Einguß-Deckel verloren, das tauschierte Silber an der Schwanz-Rückseite vollständig ausgebrochen, stellenweise an Wulstrahmung der Flügel und Palmetten-Ende des Griffs, Vergoldung geringfügig abgerieben (Kopf, Pranken), Pupillen-Einlagen verloren – H. 18,7 cm – L. 21 cm.

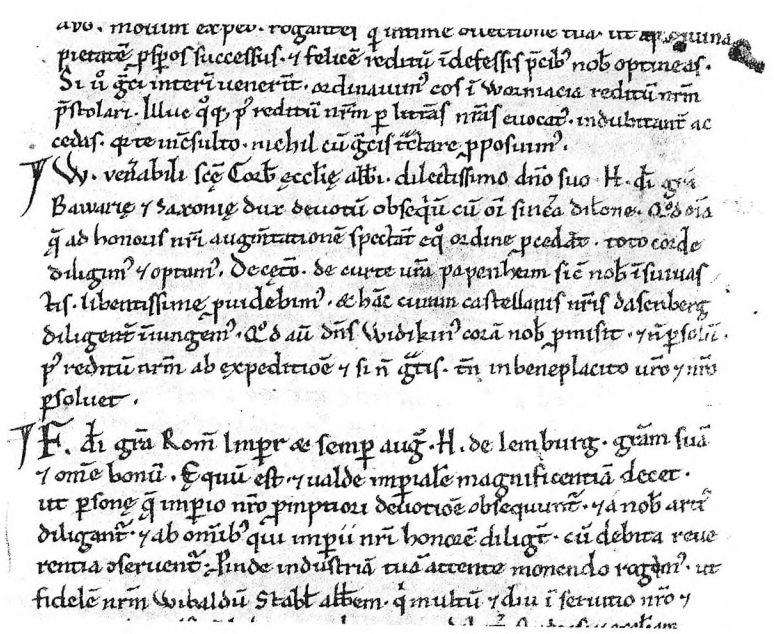
London, Victoria and Albert

Lüneburg, StA, Hs. 341 fol. 104r

G 66

als Ratgeber und Brief- und Urkundenschreiber fungierte. 1146 wurde er zum Abt von Corvey gewählt. Er sollte die staufische Sache in Westfalen vertreten; gleichzeitig behielt er als finanziellen Rückhalt die Leitung der Abtei Stablo bei, mit päpstlicher Duldung. Nach der Wahl Barbarossas verlor er etwas an Bedeutung, wurde aber als Spezialist für ›auswärtige Angelegenheiten‹ noch herangezogen, vor allem für die Beziehungen zu Byzanz; er starb 1158 auf der Rückreise von Konstantinopel. Seine registerartig geführte Briefsammlung sollte wohl als ›Handakte‹ seiner verschiedenen Tätigkeiten am Hof und in den zwei Klöstern dienen: Sie enthält aus dem Zeitraum nach seiner Wahl zum Abt von Corvey Schriftstücke von, an und über ihn, Konrad III. und Friedrich I. Im ersten hier abgebildeten Brief bittet Heinrich der Löwe (Vogt des Corvey unterstellten Klosters Kemnade an der Weser) Wibald um Beistand am bevorstehenden Hoftag zu Regensburg am 11. Juli, auf dem die Ansprüche auf das bayerische Herzogtum erörtert werden sollten (letztendlich aber unerörtert blieben); gleichzeitig empfiehlt er die Kemnader Untervögte Dietrich von Ricklingen und dessen Söhne. Im zweiten Brief, aus dem Sommer des Jahres 1157, sehen wir

Leckhandl + Nichoff, Herm. d. Löwe 1, S. 562

fol. 161v G 66

Wibald von Stablo, epistolae (maßgebliche Edition; eine neue Ausgabe wird von Timothy Reuter für die MGH vorbereitet). – Zatschek 1928. – Hausmann 1956. – Stephan-Kühn 1973. – Jakobi 1979 (Lit.). – Reuter 1989.

T.R.

G 67 Fabeltier-Aquamanile (Drache)

Maasgebiet (?), um 1120

Bronze, gegossen, ziseliert und graviert, vergoldet; Silbertauschierung, Niello, Kupfer (die Zunge) – Einguß-Deckel verloren, das tauschierte Silber an der Schwanz-Rückseite vollständig ausgebrochen, stellenweise an Wulstrahmung der Flügel und Palmetten-Ende des Griffs, Vergoldung geringfügig abgerieben (Kopf, Pranken), Pupillen-Einlagen verloren – H. 18,7 cm – L. 21 cm.

London, Victoria and Albert Museum, Inv. Nr. 1471–1870

Ein phantastisches geflügeltes Mischwesen, auf zwei Pranken stehend und mit dem mächtigen Oberkörper eines Raubtiers, einem freundlichen Hundekopf und der Andeutung einer Mähne, die sich als kleinteilige Zottelreihe den Rücken entlang zieht. Der Schwanz ist aufgestellt und dient als Einguß, abzweigende Voluten und eine bis zum Kopf reichende Palmette bilden den Griff; das geöffnete Maul mit der in Kupfer eingesetzten Zunge ist der

(196)

Illustrissimo atq; magnifico trãze orbis dnõ. Con. dei grã Rom Regi sẽp tri umphatori dug. q̃ melioz null. eu null. i orbe sẽdi. Vlã fidelis Senat. ser uoz regis fidelissim. q̃q̃d tanto dnõ tantill. famul. Certũ ac firmũ sit re gie maiestati. me i senatu q̃cũq; potui ad uri exaltationẽ ip̃i. assidua opam dedisse. q̃ideo uob licet audacit. tamẽ q̃fidẽt sẽbo. vrbe q̃ siniu dñi ne despice seruu. Si licet itaq; seruo dnõ suo ẽsilii dare. regali prudẽ tie ẽsulo. ut sine mora Romã ueniatis. q̃ medũ uos inẽ ip̃m q̃ papã ponentes. senatu q̃ ip̃m i uria defensione. suscipiatis. q̃m castellu sci An geli cu Romanis potiri sagie. q̃ ita facie. ut sñ uria ussione ac dispositione nuiq̃m de cetu aplicus i urbe ordinet. Sic enĩ fuit tpe beati Gregorii. q̃ sñ assensu ip̃arous Ohannis. papa ee neguit. q̃ sic usq; ad tpe Gregorii septimi pduxit. tpe id utile factu ee affirmo. ne p̃ sacdotes bella fiant aut homicidia in mundo. Illã ñ licet eis ferre gladiu q̃ calicẽ. s; p̃dicare. p̃dicationẽ u bonis opib; q̃ firmare. ne q̃q̃. bella q̃ iter i mundo amittere.

(197)

Gug epe seruus seruoz dei. dnõ inẽ. filio. C. illust Romi regi. Sal. q̃ a. b. Cu i hoc mundo cuncta mutabilitatis ordo corrũpat. sic nec p̃spis eleuari. ita nec frangi aduersis ostendat. de diuina miseratione debem. q̃ dñi q̃ hoiũm me diatoz admiranda dispensatione ẽsueuit omẽm filiu que recipit adustatis flagellare. ut dñ ipsum p̃ amorẽ adextra p̃mia uocat. p̃sens mundi causa nimiu p̃ tribulationes q̃s ingerit a se ipso repellat. tanto q; facili ab hoc seculo recedat. q̃ncomagis impellit dñ uocat. Qd i isto ip̃o moyse ad cantu q̃ Pharaone signat. Ooy ses nãq; te ad uocandu missu ẽ cu Pharaone durius eu opib; p̃urgebat. q̃m alt uocando p̃fitet. alt impellit sonendo. ut plebs i seruitio tpit fixa ut p̃uocata bonis ut impulsa molestiis moueret. Hoc itaq; ronis debito ueritatis. dilectionẽ tua cõmonem. q̃ exhortam ideq̃m tribulationes q̃s t̃ q̃ secretu tuo omps ds inrogauit. patienti suppor q̃ i eo spẽ tua ẽstruas. q̃ que multi pmittit. affligi. q̃ fidentes i se misdie libe ẽsueuit. Sieni patientia q̃ humilitate tadusti p̃fecte tenueris. p̃ desertu uitẽ sub p̃tectoe colupne nubis q̃ ignis ide patientie solatio q̃ uirtutis ardoze itepid̃ p̃duceris. Qa q̃ p̃sonã tua ua i dnõ caritate diligim. q̃ te uals ẽfidim. si p̃ tuu reditu sñ dilatioẽ de his q̃ ad honoẽ scẽ ecclie q̃ res ni spectantes nosciunt tecu mutuis potuissem tũtare colloq̃s. nob utiq; gra fuisset. Verũ q̃ id nob tpis q̃litas negauit. q̃ tua sum salute sollicit. q̃ d fris nris p̃q̃ re ad lombardie partes anteze dno incolumẽ p̃uenisse accepim sic p̃uenabiles fris nros. dr. Brunõe archiepm. q̃ d. Haveleberg epm t fris uim. ad tua serenitate duxim destinandos. ut affectu q̃ benuolentia q̃ re gerim. t exponent. q̃ de re audire cupim. ipsoz relatioe noscentes Qb; dedim i mandatis. ut t tuq; dnõ filio nro q̃ catholico p̃cipi. atq; spe alu scẽ Rom ecclie defensoz ipsi ecclie statu q̃ nrm exponent. Qt sigdẽ i Tuscia p̃ filli. eq̃ re ad Tarroniccas partes p̃uisse nouert. longitudine ui

Little Sta. Cod. Wibald

(198)

Dilectissimo in xpo patri suo. Eug scẽ Rom ecclie sumo pontifici. C. dei grã Romanoz rex q̃ semp dug. filialẽ p̃ dilectionẽ. q̃ debitã in xpo reuerentiã. fidelis nr ure sinceritatis filiꝰ. Ratisponensis epc. hec ireb regnu nrm plimu nob oportuna ees q̃ comoda. detinere tm neq̃q̃. potuit. q̃n ob fidei ardorẽ q̃ soluendi uoti desiderii. sub signo crucifixi hierosolimã tendet. Que aduc celsitudinis pietatẽ uenientẽ. p nre dilectionis itinerantu patria benignitate susceptura. q̃ adiuuari i his q̃ sua necessitas poposcerit. tã p manꝰ ure p̃tectionẽ. q̃. p fideliu uroz suffragia. utq; bñdictione roborata. hilariter ad sui p̃positi complementu dimittatis. Impleuit enĩ amaritudie animã eius ubi sup q̃ ure sinceritati suspecta effecta ẽ. De q̃ nos ei uacit testimoniu p̃hibem. q̃ ipse sanu ecclesiarũ nec uendidit. nec p̃didit. nec sacisce mãs nre Rom ecclie dignitatẽ i aliq̃ imminuerit.

(199)

C. dei grã Rom imp̃r q̃ sẽp dug. Dilectissimo i xe fratri. fratri. E. Imperatori Graecoz. ꝑ potentissimo. Indissolubili fine dil affectu. fidelis nr epc Ratisponensis. tue nobilitati plimu affimus. hec ireb imperii nri plim nob opportuna ees q̃ comoda. Sani tm neq̃q̃. potuit. q̃n ob fidei ardorẽ. q̃ ex soluendi uoti desiderii. sub signo crucifixi hierosolimã tendet. Qm ad tue celsitudinis p̃sentia uenientẽ. p nre dil itinerantu. solita libalitate susceptura. q̃ adiuuari i his q̃ sua necessitas poposcerit. tã p manꝰ tue p̃tectionẽ q̃ p̃cipui tuoz suffragia. hilariter ad sui p̃positi effectu dimittat.

↑
← Schreiber

(196)

Illustissimo atq; magnifico trãge orbis dnõ. Con. dei grã Rom Regi sẽp tri
umphatori dug? q melior null? cui null? i orbe scis. Qla fidelis Senat. ser
uos regis fidelissim? qcqd tanto dnõ tamulo famul? Certũ ac firmũ sit re
gie maiestati. me i seruata y qcũq; potui aduc exaltatione ipi. assidua
opam dedisse. y ideo uob licet audacter. tamẽ y fidenter scribo. Vrile y sibi dñs
ne despice seruu. Si licet itaq; seruo dno suo esilui dare. regali pruden
tie esulo. ut sine mora Romã ueniatis. y medui uos inẽ ipin y papã
ponentes. senatu y ipin i ura defensione. suscipiatis. qm castellu sci An
gli cu Romanis potitus capi. y ita face. ut sñ ura ussione ac dispositione
nuqm de cetero aplicus i urbe ordinet. Sic enĩ fuit tpe beati Gregorii.
q sñ assensu ipatoris Mauricii. papa ee nequit. y sic usq; adtpe Gregorii
septimi pduratur. Lpe id utile factu ee affirmo. ne p sacdotes bella fiant
aut homicidia in mundo. Nã licet eis ferre gladiu y calicẽ. s; pdicare.
pdicatione ac bonis opib; confirmare. ne qq; bella y iras i mundo committere.

(197)

Gug epe seruus seruoz dei. karõ inc. filio. C. illust Romã regi. Sal. y ab.
Cu i hoc mundo cuncta mutabilitatis ordo corrumpat. sic nec pspis elevari. ita
nec frangi aduersis ofidentes de diuina miseratione debem? qa dñs y hoiũm me
diatoz admiranda dispensatione esse uenit omẽm filiu que recipit aduersando
flagellare. ut dñ ipsum p amorẽ adepta pmia uocat. p sensu mundi eius a
nimu p tribulationes qs ingerit a se ipso repellat. tanto q; facilius ab hoc sibi a
more recedat. q nromagis impellit dñ uocat. Qd i ysaia ipta moyse a
cante y pharaone signat. Moyses nãq; re adnocandu missus e cu pharao
duriss eu opib; purgebat. quam ale uocando pficiet. ale impellet sauiendo.
ut plebs i seruitio tpis fixa ut puocata bonis ut impulsa molestius mone
ret. Hoc itaq; romis debito reiterata discretione tua comonem? y exhortam? id
quam tribulationes qe p y exercitiu tuo omps dis irrogauit. patienti suppor
ta y eo spe tua esistimas. q que nulte pmicent. affligi. y fidentes ise misdit lice
ere. Sieni patientia y humilitate tadusi pfecte tenueris. p deserta i
uitre sub protectoe columne nubis y ignis idee patientie solatio y karitatis
ardore itepid? pduceris. Qa q psoni tua ua i dno caritate diligim? y re
uals efidim? si pe tuu redditu su dilatoe debis q ad honore sce ecclie y rei
ni spectantie noscunt recu mutuis potuissem? retare colloq. nob utq; ge
fuisset. Verũ q id nobi tpis qmtus Snegatur. y tua sum? salute sollicti. qsa de
fris; nris pq re ad lombardie partes anctore dno incolumẽ puenisse accepim?
sic puenabiles fris nros. dr. Brunse archiepm. y d. haveleberg epm e fi
uum? ad tua serenitatẽ duxim? destinandos. ut affectu y benuolentia q ad
re gerim? e exponent. y q de re audire cupim? ipsoz relatione noscamus
Qb; dedim? i mandatis. ut e tua. karõ filio nro y catholico principi. atq; spe
ali sce Rom ecclie defensoi ipsi ecclie statu y nrm exponent. Qt sigde ni
i Tuscia p Gilli. ere q re ad terminicas partes pmisse nouert. longitudine ui

Lübeck StA, Cod. Wibald

e dilectionis tuoris p gestis interpiem meruentes. ad nram psentia redire.
Cum de itanu tuu y dilecta filia tua Henr. iunioris regis. que pe discessu tuu
patno affectu dilegem? y pterea actioi ei pspari i dno poptam? cognosce cupi
mꝰ. cui triis nris p estatis feruore labore tanta tamis pfice ualent. p fidele
nrm. f. laroe psentiu. y aptica septa tua excellentia ustrantes. nobilitate
tua moniem? y exhortam? i dno. quam ea q ea re y ipm gerunt y statu regni
p eundẽ. f. nos studeas unimare. de hoc tpe deuotionẽ q gꝰ matre tua scam
Rom ecclesiam geris ostendas. ut nro respondẽ affectu y grue uideris. de quo
per dilecte principis intercessiõib; cuius tutu debes exponi. Carus nris largio
re debeas gram promereri. Data Tusculani. VIII. kl Iulii.

(198)

Dilectissimo in xpo patri suo. Eugi sce Rom ecclie suimo pontifici. C. dei gra
Romanoꝝ rex y semp dug. filialem p [illegible] dilectionem. y debitam in xo reuerentiam.
Fidelis nr ure sinceritatis filii. Ratisponensis epc. huic itineris regnu nrm plimis nob
opportunis eet y comodis. detinere tm neq;q; potuit. quin ob fidei ardorem y soluendi
uota desiderii. sub signo crucifixi hierosolimam tenderet. Que aduentu celsitudinis
pietatis uenienter. p nre dilectionis ituentia patria benignitate susceperis.
y aduentui ihus q sua necessitas poposcerit. tua p manus ure protectionis. et p
fideliu uroꝝ suffragia. uiaq; benedictione roborati. hilariter ad sui propositi
complementu dimitteris. Impleuit enim amantissimi animam illius ubiu sue q
ure sinceritatis suspectus effectus e. De q nos et uestri testimoniu phibem?
qd ipse sanum ecclesiam nec uendidit. nec pdidit. nec sacrilege manus nre
Rom ecclie dignitatem in aliq minuerit.

(199)

C. dei gra Rom imp y sep dug. Dilectissimo ixo filio. Imperatori
Graecoꝝ illustrissimo. Indissolubili fidei affectu. fidelis nr epc Ratispo
nensis. tue nobilitati plimum affinis. huic itineris regnum nrm plimis nob opportu
nis eet y comodis. Inde tm nec quit. potuit. quin ob fidei ardorem. y ad soluendi uo
ti desiderium. sub signo crucifixi hierosolimam tenderet. Qm ad tue celsitudinis
presentia uenienter. p nre dilectionis ituentia. solita ilaritate susceperis. y adiuuerit
in his q sua necessitas poposcerit. tua p manus tue protectionis q a principio tuo
suffragia. hilariter ad sui propositi effectum duxeris.

defensare ubicunq; se opportunitas offerret ñ negligerem. Que pissima religiosi genitoris nri monita. ñ surda aure. nec pigra cordis intentione suscipientes. adeffectu ei pducē sollicita deuotione curauim⁹. sic de cetō intenti. ut crescente mnob pdiuinā indulgentiā etate & sapiā. cuncta in melio augere & cōplere studeamus. Mocē regni nob ado collati uiam prudentiā ignorare ñ credim⁹. ineo uidelicet. qd Rogunē archiepe ex antiq; suę ecclię & dignitatis pprilegio. sub absentia pncipis custos regni & pcurator esse dinoscit. q pscoz instituta regū. gtosius genitor nr̄ ut inceptis secutē. nram etatē. & regni gubnationē. retinendo pat nro. Heinrico Rogunt̄no archiepo. omniū pncipū fauente cōuentu. magna cū attentione cōmisit. Quantū ū eidē uenabilis archiepi absentiatori regno & psone nrę incōmoda sit. optime nouit intelligentia urā. cui moes gallię belgicę q nisi sceptris ex maiori parte subdita ē. & tori⁹ Germanię. ignoti ñ fr̄e. sñ fidē ē. ut rępe synodi urę q in Remisi cuitate diuina fauente clemētia ad tori⁹ sęc ecclie incrementū celebraturus. ad urę scitatis pscntia uenire ide archiepe ñ posset. qm aut̄ regni fines rite ingredi ñ potuit. & nisi ex. q q̄nto sr pdi mscham maiores. tanto ñ adamandū assiduores. relinquere nos. cui ēsilio multor pncipū remanentiū salua fide & honestate sua ñ ualuit. Verū qm frequenti uocatione una cōmonitus. adurę celsitudinis pscntia uenire festinabat. nos in pria N.tiuit beate Marię. curia do audtore in oppido Frideneworde celebrium. & egregia pncipū nroz. frequentia. tā de ipsi archiepi absentia qm de securo ad uos transitu. sub pliva deliberationis mora tractauim⁹. Cui traq; adurę sublimitatis pscntia cōtra nram tori⁹ regni utilitate in pscntiaz pficiscentē. filiali & affectuosa cōmōitione psequim⁹. orantes intime pissima & in bonis ex pta nobis patrinatē uram. q̄tinus eū benigne suscipiatis. & honeste pperetis nrę intuitu habitū. ad nos cū gaudio ipsi urę benedictionis grā cōmunitū. in breui remittatis.

(92) Dno. W. oī uenatione dignissimo. scę Coln ecclie abbi. W. ppositus. A. decan⁹ reliquusq; scī liborū pusill⁹ exx. oīa tuis & seruitutis sue fidelē exhibitionē. Qā p dnm nrm epm in exilio nro pnū uos diuina pmouit ordinatio. id circo in angustiis nris ad uos confugim⁹ potissimū. spantes aut̄ prudentia nris malis adhiberi medelā & ēsilio. Dns Rolēnus gnis hospes pauprib; nris coloniis fraudē incubē pecuniaq; ab ipsis assidue. & m̄ solemni exactorque. tantis eos attenuauit. ut ñ m debita sua nequeant psoluere. & ē malū ubiuis gentiū mdicare. q tantis pssuris deinceps subiacē. Ego q. uu. pposit. eū sim prer ppositam satis ecclię auct̄ bñficiis. de meo animos pbendo supplendo defect? pl⁹q tb; mīb; adeo reb; sū imminu⁹. ut nec frib; am̄ seruire. nec ppis ualeā necessitatib⁹ subuenire. Vñ ei pnū uido facē dnī mei epi. tā honore q noīe ppositi cupio carere -qeui. Hā qntū ego inopię pauprm parcendo indulgeo. tantū pfat⁹ dns. f. duplis exactiōib; instar attrendo. Vnanimi q affectu pretatur urę scę pat̄ ualido clamore supplicam⁹. q̄tin⁹ dnm nrm epm ēuentus. & sic scitis. & de uob ēfidim⁹. monetis. ut ecclię suę in tēpo lubrosam. subueniat. ne & nos necessario sine q̄ multare neqm⁹. pueni ibidio. & dom⁹ dī deficientib; vt dispsis ministris. diuino curetur seruitio.

(93) Recendis in̄e pat̄b; & dnis suis. W. uenabili Pathbnensis ecclię matri pposito. & ceteris eidē caute ecclie canonicis. fr̄. W. di grā id q̄d: in ecclia cath. magū ēsilii anglm. Litas unusitatis urę accepim⁹ plenas angu doloris. plenas sollicite mesticię. plenas gnis querele. ecce uidt. qd sic sępsistis. familia ecclię urę indebitis exactiōib; affligit̄. & tā ad dm q ad uos clamare & pellit̄. q̄tin⁹ eis auxiliatricē & prectricē pruidentia. Magna utiq; calamitas. intolerabilis miseria. carere nobilibus diuinis necessario & ēsilio stipendio. & tacite pati. ut familia ecclię opprimat̄. Si uiā ētantia diligenti ēsid atroē pcauebit. ne in uuid ypocē exptionis elogū incidatis. q di cit̄. canes muti ñ ualentes latrare. Ire. Il asēdistis ex ad ūso. nec ex po sustis murū p domo isti. nec stetistis in plio in die dnī. Et nos qde filiali & fino affecto uris angustiis cōpatientes. oīe incōmodū urm dnō & pat̄ nro epo suggessim⁹. supplicantes & hortantes eū. vt q̄m diuina largitas multa meo pcioza munia gratiar. q̄ad defensionē & decorē dom⁹ dī possunt pficē. tota animi intentione ad repellendā hac iniuriā. & pregendā ecclam suā assurgeret. ñ defitō ei nrę paruitatis ēsilio & auxilio. Vob q. & tori scę matris nrę pathbnensi ecclię uiam facultatē q̄ntulācūq. ē ingenii & rei fidelit̄ & deuote offerim⁹. in hac tribulatiōe & in oī q̄ uos uexare tēptauit. uobcū participanda. Cetū pat̄ & dnis nr̄ epc ad suggestionē nram benigne & clemēt̄ respōdit. & primū urīs calamitatib; ex aio dolui. & pmittens se totū & res suas p uia libatiōe & pauprm uroz si op fuerit positū. & ex uro potissimū & silio rē omem tractaturu oj.

Cod. Wibaldi, Lit. Nr. 2

(111)

Silvester D

Rationem ullacenus nr̃e. q̃m ur̃a celsitudo nr̃ę p̃ruenire
cõmisit. ꝑ hinc duxare. ne nr̃æ ur̃am q̃m omniũ mundi ecclesiarũ
cura sollicitat. plura relatu diuti detineat. P̃ q̃m discretio ur̃a uisto
ꝙ sit iudicio loggerũ fuld monastiu electu. ab eide ecclę regi
mine ob canonicã notã remoue. fr̃ũ; pfatu cenobiu ydignatois
ur̃ę apicib; ꝓcipiendo mandastis! ne p̃sonã de sua oꝯgatione eligę
rent. s. ad utilitandã ecclesiam suã. reuendos fr̃s nr̃os. Ebroicensẽ.
Werwacens. Hereffelđ. abbes. & nos ipsos oium minimos. ad se
uocaret. q̃c mediante cõsilio. tale dõ auctore p̃sonã de alieno
clausę studeret eligę. p̃q̃m ruina fuld monast. tã ire ligioę q̃m
possessoib; possi. dñe adiuuante fulcire. Instructis & p̃ceptis. uti
p̃sonis uestris ur̃e literis. q̃m auctoritate ur̃a ad fuld monast
accedẽte. & uoto p̃cepti ur̃i forma electioe faciendã cõsilio p̃sta
rent. Q̃ literis nos eã die p̃sentat. Hat beatę memorie p̃mo accepi
mꝰ. Sig. fuld. usq; ꝓcipiendo electo suo q̃ę duob; decias cano-
nica rõe subiectis notaꝝ tas. ad ur̃am clemẽtiã remisserit. s. cui
pot̃ potiꝰ conuenit. Rogantes ꝙ legati eius abiq; mandatis ꝙpter
uias. nr̃am paternitatẽ adeãt. inquirant ac electioi eius q. xii. kł Nou.
facẽ dispondat ꝓcessum. Nos ut electionẽ eius ꝙfatam in nr̃a fuld ẽcia
causa. nullis de nouo auct̃ sitatis celsitudie nob manasse impedi-
mentis dubitauim. qm̃ frequẽs rumor ꝙnuntiat. ut̃am fore
legatũ ur̃m. q̃ fuld monast ꝓmotũ ipm ordinauerit. Direxim̃ ea
circa p̃fr̃s. literas nr̃as. quas ꝓcepta ur̃e constitue eã p̃sentib;
inseri curauim. Ver̃ parue ꝑe ꝓtecto. ut ad nos eandem fuld.
eã alia quoda hñę. & ea literis ouent sua. tã ad nos q̃ ad nr̃am ẽcian
tis. ꝙnus obseruantiã nr̃is ur̃is. fuldã abiq; dilationis impedimẽto
uenirent. fuerit ibi tẽ; ꝓuidas sobrio. & electioe admandatũ ur̃m
celebranda. si p̃ absentiã nr̃am nõ impediret. Allegabat ꝓtea de
fectu monastẽ sui. tẽporis. ur̃ę necessitatis. q̃m q̃te alia dumpie
bus. q̃ ꝓgrediunt̃ uiam. Hiis multisq; dubitantes annuimus.
ut. s. agendo. ut cessando uram paternitatẽ offendem. Si; tam
dñe de cõsilio religiosoꝝ q̃s ueridice audierim̃ spantes. fuldã cui here
feldense abbe. nom. Nou. p̃uenirũ. Si; eu Ebroicens. & Werdinẽ.
abbes q̃ uenisset. alte ꝙa mandatũ ur̃m fuꝝ. hoc ut ipse ꝓnun
cui faceret nõ acceptat. Ebroicensis & q̃ se ap̃ uram clemẽtiã

Silvester D

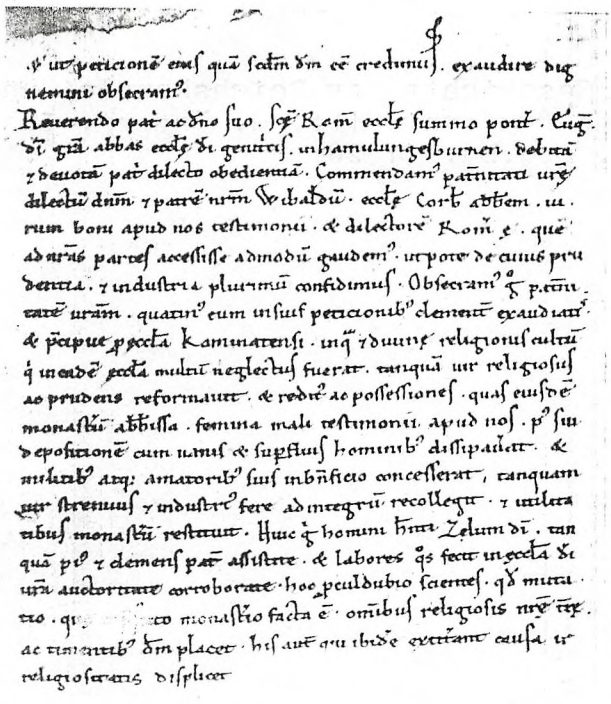
(110)

Silvester D

Reuendo pat̃ suo & dño. Ovidoni. sce Rom ecclę card. diacono
apłice sedis camerl. fr̃. W. dei gra abbas ecclesie catholice. salutẽ.
In abre hanc possessionẽ ur̃ę sublimitati offerimꝰ. qui ea memoriꝰ
r affectuose retinetis. ut licet nos orbis curis cura solliciter. & responsa
ecclę catholicę deteneam. nr̃am erga matrem sanctam immemores. Q̃
bone epte adepm anselmꝰ abbas misse. satis profecerit. tãb; subscripta
salutatione admam psonã. pie recordationis affectu subnixistis. Ac
pium latus unis. quis nob p̃ puerũ nr̃m ludouicũ cõsumistis. plu
rimũ exeus gaudis. q̃d dñs pp̃ & nos. nob tanquã fideli seruo suo. ali
q̃d imponẽ noluistis. tanto studiũ ac deuotio nra circa romane ecclę
obsequiũ apparuit. Causa bremensis electi. quã eide ecclę plurimũ posse
ꝓficere nõ diffidim. ur̃e cle. s. mãe supplicit cõmendamus. Labor psens
ũ ꝓpositi Harthuic. ur prudens & laborem. & uram sua sublimitati nr̃ę
paternitati a longo tẽpore noti & dilecti ẽ. quẽ digne credim. ut ei
gram uram cũ benuolentia exhibeatis. & sua petitioni eũ misericor
diter audiatis.

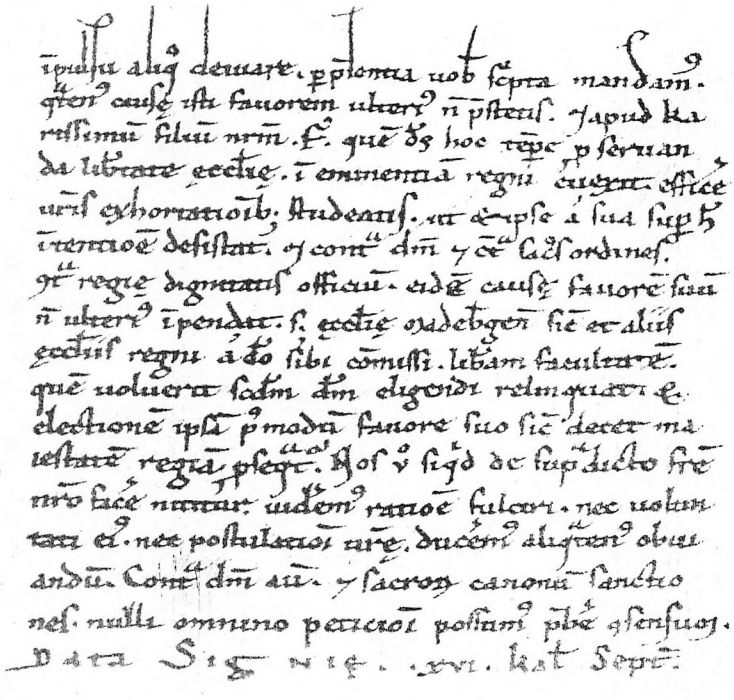
Liber SIA, Cod. Witold.

Litt. d. S14

ꝑ uᵒ petitionē eius quā satīm dīm cē credimus. exaudire dig
nemini obsecramꝰ.
Reuerendo patꝛ ac dño suo. sꝯ Rom ecclē summo pont. Cuꝰ
dī gra abbas ecclē di genitrīs. unhamulungesburnen. debitā
z deuotā patꝛ dilecto obedientiā. Commendamꝰ paternitati uꝛe
dilectū dnm z patrē nrm Wibaldū. ecclē Corb abbtem. u
rum bonū apud nos testimoniū. & dilectionē Rom ē. que
ad nras partes accessisse admodū gaudemꝰ. utpote de cuius pru
dentia. z industria plurimū confidimus. Obsecramꝰ ꝙ paternī
tatē uram. quatinꝰ eum in suis petitionib⁹ clementer exaudiat
& papue ꝓtecta Kaminatensi. unq z diuine religionis cultui
q in eadē ecclā multū neglectus fuerat. tanquā ut religiosus
ac prudens reformator. & reddē ac possessiones. quas eiusdē
monasterii abbissa. femina male testimonii. apud nos. pro sua
depositionē cum nimis & supflius hominib⁹ dissipauerat. &
militib⁹ atq; amatoribꝰ suis in bñficio concesserat, tanquam
uir strenuus z industre fere ad integrū recollegit. z multa
abusa monasterii restauit. Huic ꝙ hominī huius Zelum dī. tan
quā pius z clemens patꝛ assistere. & labores qs fecit in ecclā di
uina auctoritate corroborare. hoc peridubio faciemus. qđ mihi
tuo. qui [illegible]eo monasterio facta ē. omnibus religiosis nrē ꝛeꝯ.
ac ciuibꝰ dm placet. his aut aliis de ecclā exercitā causa ut
religiosorum displicet

a) Wibaldbriefsammlung f 14'.

ipsius alicui deuiare. ꝓpterea uob sepius mandamꝰ.
quatenꝰ causē istī fauorem ulterius nō differatis. z apud ka
rissimū filiū nrm. F. quē ds hoc tempe ꝓ seruan
da libertate ecclie. i omnemodā regni quietē officē
uris exhortationib⁹ studeatis. ut ipse a sua supbꝛ
intentione desistat. z comitē dm z cē Lāc ordines.
ꝙtenꝰ regie dignitatis officiū. eidē causē fauorē suū
nō ulterius impendat. s. ecclie quidebitā sic et aliis
ecclīs regni a deo sibi cōmissi. libām facultatē.
quē uoluerit sacrm dm eligendi relinquat. & ꝯ
electionē ipsā ꝓmodā fauore suo sicut decet ma
nutenere regia pietas. Nos u sigd de supdicto fre
nro facē nitimur. eidem ratione fulcire. nec uolun
tati ei. nec postulationi nre. ducem aliquem obui
andū. Comitē dm aut. z sacroꝝ canonū sanctio
nes. nullo omnino pacto possumꝰ plebi gsensuq.
Data Sig nie. xvi. kal Sept.

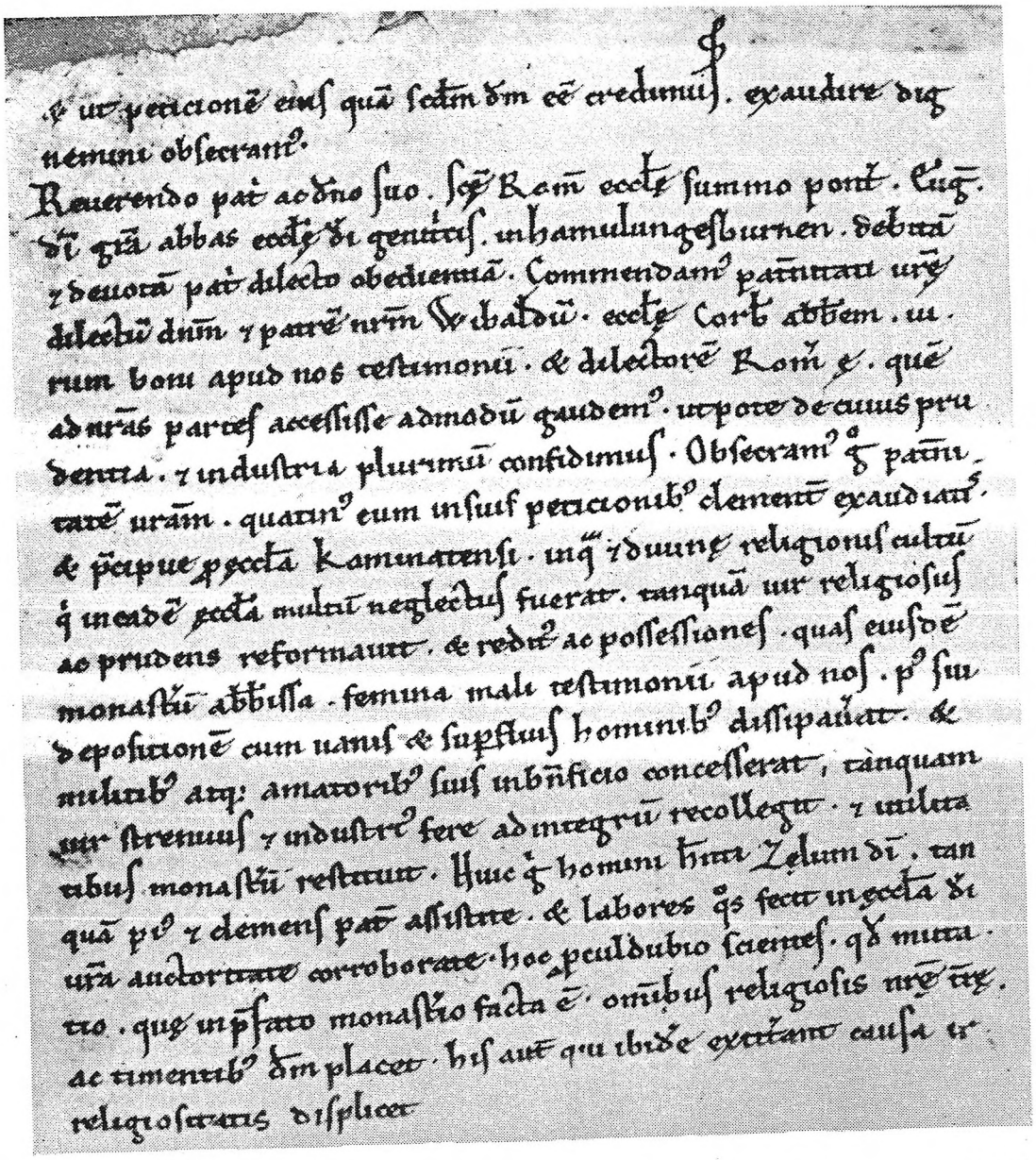
b) Wibaldbriefsammlung f 137.

Schreiber K des Cod. L. Wibald.

H. Jahnke,

W. von Stablo, Studien zur Geschichte der Reichskanzlei und Reichspolitik unter den älteren Staufern, Mitt. d. Österr. Instituts f. Geschichtsforschung, 10. Erg.bd. (1928)

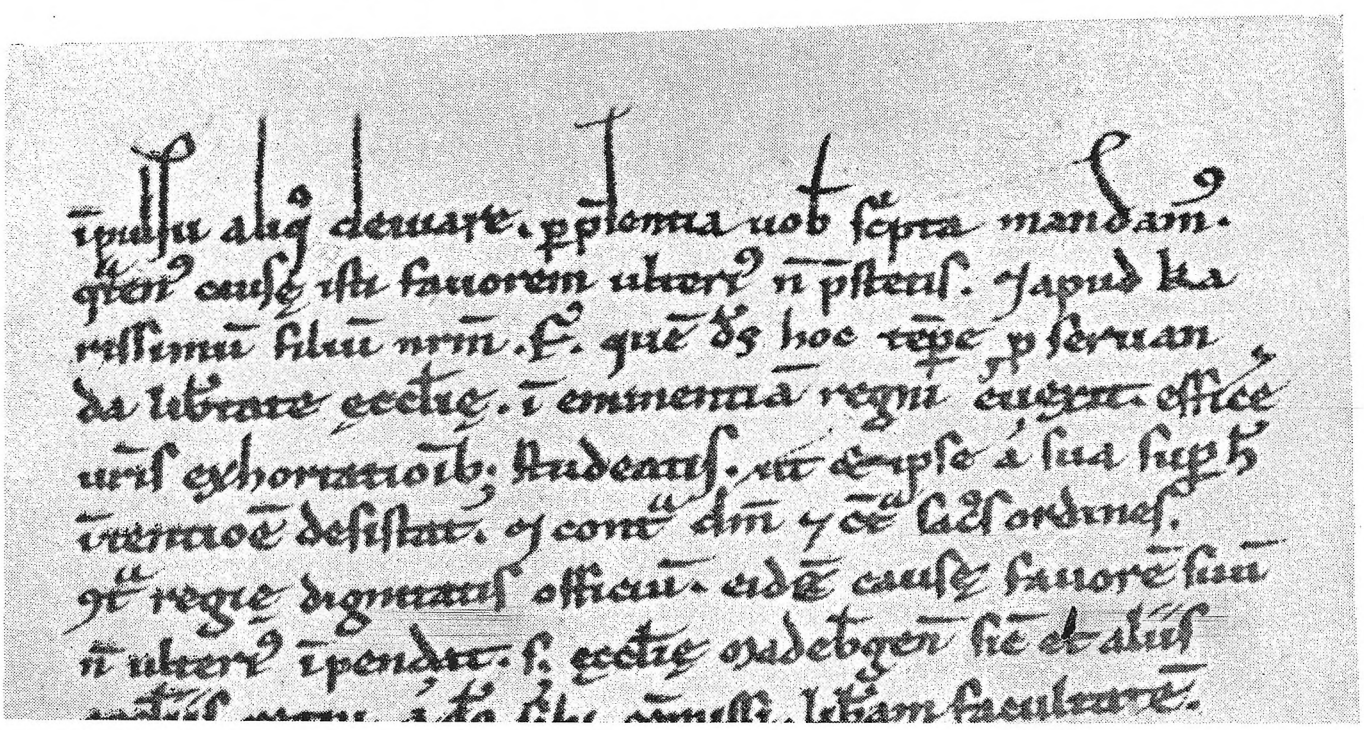
MÖIG Ergbd 10 (1928)

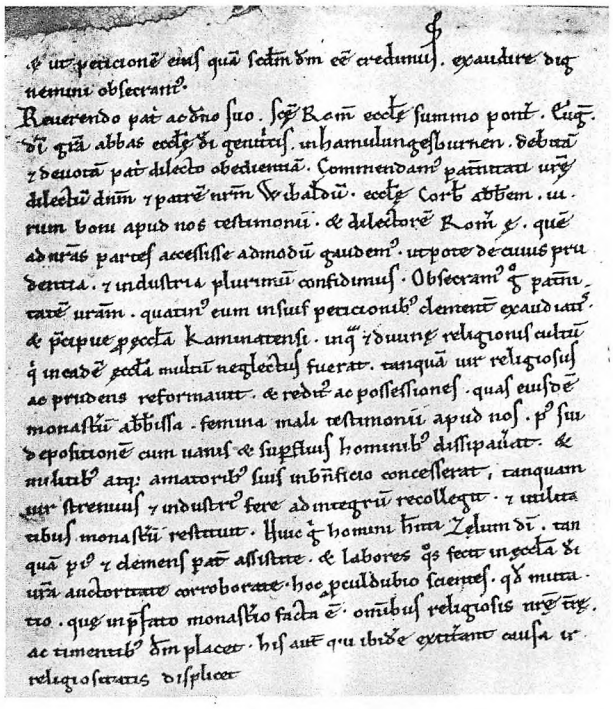
& ur pericionē eius quā sedm dm ee credimus. exaudire dig
nemur obsecram⁹.
Reuerendo pat ao dno suo. sc̄e Rom̄ eccl̄e summo pont. Eug.
dī gr̄ā abbas eccl̄e di genitr̄is. in hamulungesburnen. debit̄
& deuot̄ pat dilecto obedientiā. Commendam⁹ patrocinat urę
dilectū dn̄m & patrē nr̄m Wibaldū. eccl̄e Corb abbem. u.
rum bonu apud nos testimoniū. & dilectorē Rom̄ e. quē
ad nr̄as partes accessisse admodū gaudem⁹. utpote de cuius pru
dentia. & industria plurimū confidimus. Obsecram⁹ q̄ patrī
tatē urām. quatin⁹ eum in suis pericionib⁹ clementē exaudiat.
& p̄cipue p̄ ecclā Kaminatensi. unq̄ & duumę religionis cultū
q̄ in eade ecclā multū neglectus fuerat. tanquā ur religiosus
ac prudens reformauit. & redit⁹ ac possessiones. quas eiusde
monastīi abbissa. femina mali testimonii apud nos. p⁹ su
de positionē cum uanis & superfluis hominib⁹ dissipauerat. &
militib⁹ atq: amatorib⁹ suis inbñficio concesserat, tanquam
ur strenuus & industr⁹ fere ad integrū recollegit. & multa
rubus monastīi restituit. Huic q̄ homini huius Zelum dī. tan
quā p⁹ & clemens pat assistere. & labores q̄s fecit in ecclā di
ura auctoritate corroborare. hoc p̄cui dubio sciemes. q̄d mitra.
tio. quę in p̄fato monastīio facta ē. omnibus religiosis nr̄ę trę.
ac timentib⁹ dm placet. his aut qui ibide exercitam causa re
ligiosorum displicet

Hdl B = Liutold?
= DFI 1 + Gröningen 2?

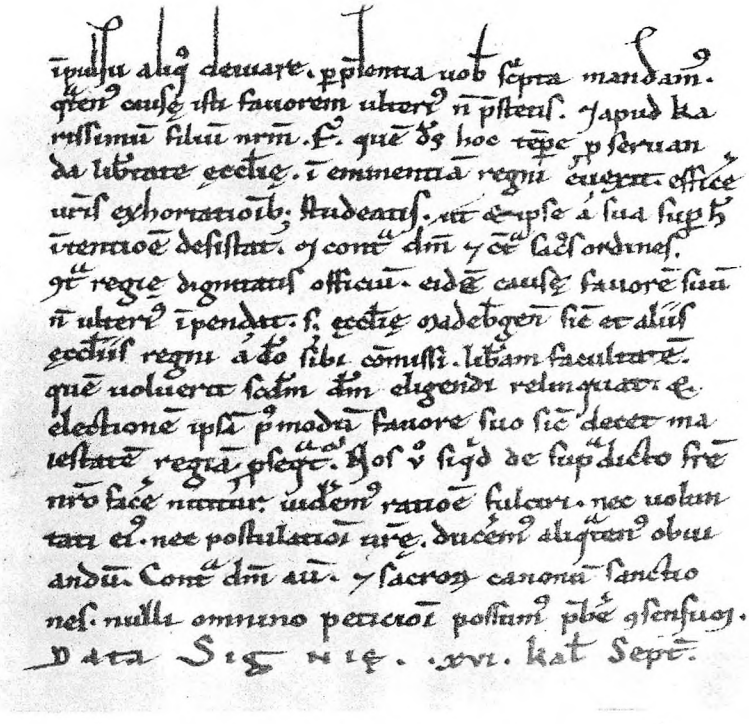
a) Wibaldbriefsammlung f 14'. neu: fol. 16v?

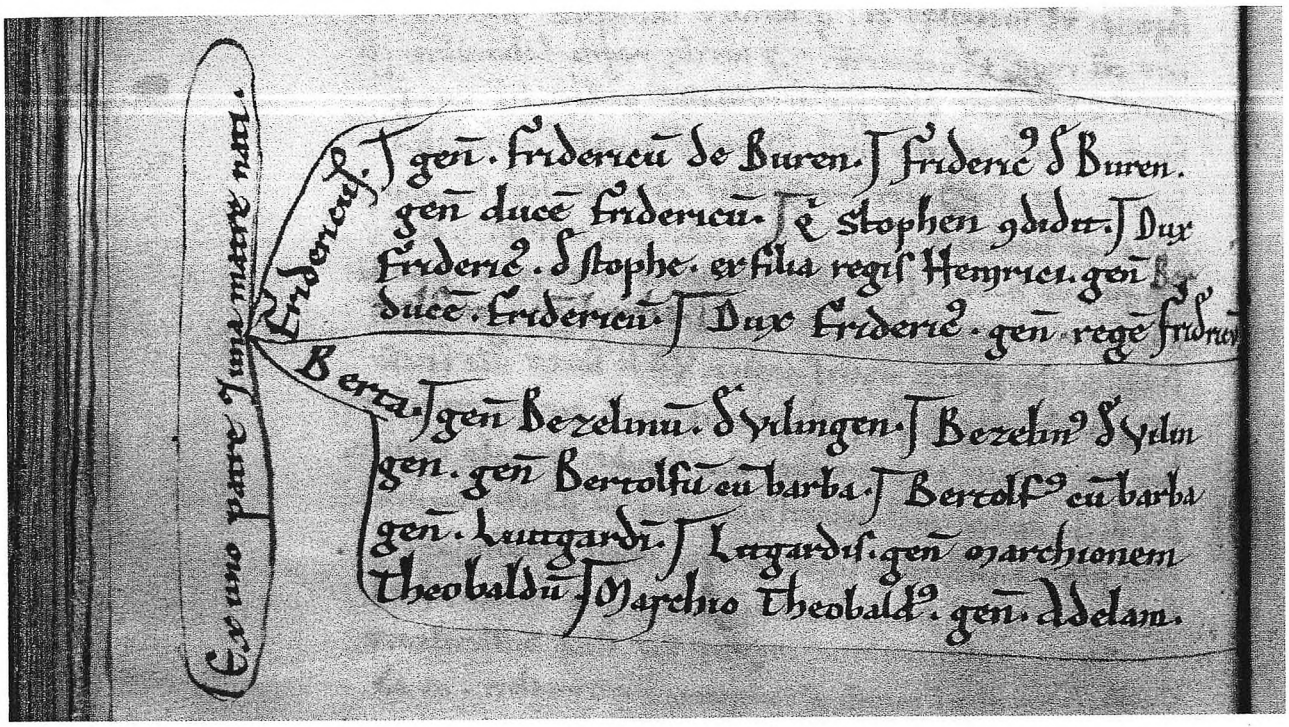
ipulsu alq̄ demouere. p̄ptia nob̄ septa mandam.
qtin⁹ causę isti fauorem ubert⁹ in p̄sentiarū. & apud ka
rissimū filiū nr̄m. s. quē dś hoc tēpe p̄seruan
da libranda ecclę. & omnia regni eiusdē. officio
uris exhortatoib⁹ studeatis. ut ipse a sua sup̄b
tirannide desistat. & com̄ dm & de⁹ sacs ordines.
p⁹ regię dignitatis officiū. eidē causę fauorē suū
in ubert⁹ impendat. s. ecclię ordinē sic et aliis

a) Wibaldbriefsammlung f 14'.

b) Wibaldbriefsammlung f 137.

IV.13, fol. 140v (Ausschnitt)

IV.13

Briefbuch des Abtes Wibald von Stablo und Corvey

Stablo und Corvey, Ende 1146 bis Mitte 1157

Pergament, 161 Blätter. H 22,5 cm, B 14 cm

Lüttich, Archives de l'État à Liège, Abbaye de Stavelot-Malmedy, 341

Bei der Handschrift handelt es sich um das originale Briefregister Abt Wibalds von Stablo, dem in der Zeit Konrads III. zu einem der wichtigsten Berater am Hof des Staufers avancierten Reichsbischof. Er legte das Briefbuch vermutlich aus Anlass seiner Erhebung zum Abt von Corvey 1146/1147 an. Das Briefbuch stellte für ihn eine Art tragbares Archiv dar, in das er nicht chronologisch, sondern nach Betreffen geordnet Kopien der ein- und auslaufenden Korrespondenz eintragen ließ bzw. sich wohl auch selbst daran beteiligte; hinzukommen noch Briefe Dritter an andere, die Wibald entweder (mit)formuliert hatte oder die ihn und seine Klöster betrafen. Insgesamt enthält der Kodex auf 161 Blättern (mit verlorenem Anfangsteil) rund 450 Stücke, wobei fünf Schreiben doppelt kopiert wurden.

Das Briefbuch ist eine Quelle von unschätzbarem Wert für die frühe Stauferzeit, denn es enthält zahlreiche nur hier überlieferte Stücke zur Geschichte Konrads III., so seine Briefe vom zweiten (gescheiterten) Kreuzzug, die Korrespondenz mit dem Kaiserhof in Byzanz, der Kurie in Rom und dem römischen Senat. Aber es bietet auch singuläre Texte für die Frühzeit Friedrichs I. Barbarossa, z. B. den berühmten Stammbaum des Staufers (fol. 140, Abb.), der wohl anlässlich der Scheidung von Adela von Vohburg erstellt wurde. Daneben gibt Wibalds Briefbuch Einblicke in die Tätigkeit eines bedeutenden Abtes im Reichsdienst und Verwalter seiner in schwieriger materieller Situation befindlichen Klöster.

Auf seine letzte Gesandtschaftsreise nach Byzanz, die er im Herbst 1157 antrat und von der er nicht mehr lebend zurückkehrte, nahm Wibald sein Briefbuch offenbar nicht mit, so dass es das Mittelalter in Stablo überdauerte, wo es 1724 von Martène und Durand für die *»editio princeps«* benutzt wurde. Nach dem Wiener Kongress nach Deutschland verbracht, wo es in Düsseldorf und Berlin aufbewahrt wurde, gelangte es nach dem Zweiten Weltkrieg im Rahmen eines Staatsvertrages mit Belgien mit den Beständen von Stablo-Malmedy nach Lüttich.

Martina Hartmann

Quellen: Wibaldi Epistolae, S. 76–616.

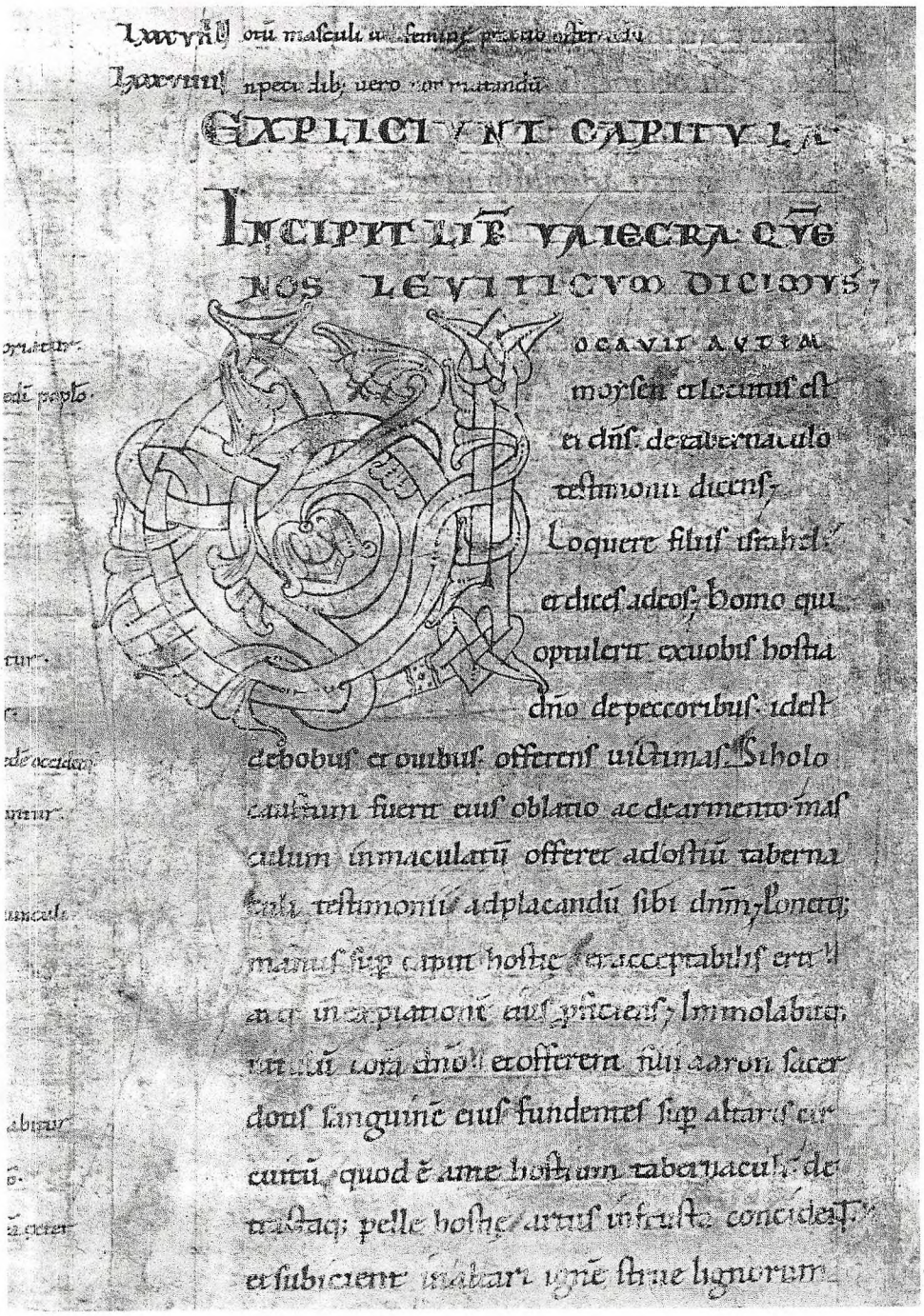
Literatur: Ausst.-Kat. Braunschweig 1995, Bd. 1, Kat.-Nr. G 66 (Timothy Reuter); Ausst.-Kat. Köln 1985, Bd. 1, S. 261–262 (Ingrid Westerhoff-Sebald); Ausst.-Kat. Stavelot 1982, S. 47–49; Jakobi 1979, S. 24–30; Reuter 1989; Stephan-Kühn 1973, S. 7–16; Zatschek 1928.

cf. Paris. BN. lat. 4808 ?

Aurel-Rabel N. 72 Pl. LXXVI

(Metz n. XI ?)

positionem
positionem / eo circulo rexit, qui a Grecis orizon, a Latinis li
positis
positis demonstrabant. / a-a) korr. aus omnibus ex Galliis faven
positis, legatum dirigit, magne aequitatis ac eloquentie virum,
posito
posito, et illinc filio, dux ceterique hostes in medio conclusi,
positum
positum considerans, alcioris machinamenti dolos / prodire posse
positum Ottonem legatis premissis cautus et circumspectus / a-a)
positus
positus offendi. Qui a me interrogatus, quis / et cuius esset, c
posse
posse a calumniatoribus confingi, acsi ipse capiendi oportunitat
posse, a se / dignius teneri debere, quam ab alio quocumque. Tan
posse advertit. Post hec in locum statutum sibi occurrunt. Ample
posse allici, nisi ipse quoque videndo per sese addisceret. Equi
posse arbitrabantur. Enimvero de communi labe / cogitabant, ut m
posse arbitrabatur. Illum itaque qui castro preesse videbatur, d
posse asserens. Belgicam vero atque Germaniam / rege alio plurim
posse augeri, / quam sibi nonnulla commoda adquiri. Enimvero pos
posse capi asserens, si ipsi omnes palatium adeant acsi consultu
posse / carere respondit. Quod nimium Rotbertus indignatus, cum
posse / cogitabat. Unde et rei militaris administrationem absque
posse confidis?" Et iste inquit, "Si te cum castro O(doni) / con
posse, consilio inito indempnes et intacti hostibus cessere. Urb
posse contra hostes defendi. Insidias piratarum / aliquantisper

cf. London Harley 2805 !

Versierde initiaal uit *Bijbel* (deel 1). Sint-Truiden, ca. 1120. — Luik, Bibliothèque générale de l'Université, 224, fol. 47r° (cat. nr. 9).

Lüttich

Katalog: Hss. uit de abdij van Sint-Truiden (1986)

imparabolis multa: et dicebat illis
in doctrina sua: Audite. Ecce exiit
seminans ad seminandum suum
semen. Aliud cecidit circa viam
et conculcatum est et volucres celi comederunt
illud. Aliud vero cecidit supra petro
sa: ubi non habuit tam multam terram
tum exortum est: quia non habebat alti
tudinem terre. et quando exortus est
sol estuauit: et eo quod non haberet ra
dicem exaruit. Et aliud cecidit in
spinas: et ascenderunt spine et suf
focauerunt illud: et fructum non dedit.
Et aliud cecidit in terram bonam: et da
bat fructum ascendentem et crescente.

et afferebat unum triginta: unum
sexaginta: unum centum. Et dice
bat. Qui habet aures audiendi
audiat. IHS SALVATOR

Cum autem turbe
descenderent ihc de monte: et
in loco campestri. Et ecce
turba discipulorum eius: et multi
tudo copiosa plebis: ab omni ci
uitate iherusalem et maritima: et
regionis domus: que venerant ut audi
rent eum: et sanarentur a languoribus
suis: et qui vexabantur a spiritibus im
mundis: curabantur. Et omnis turba
quaerebat eum tangere: quia virtus

Lütta MARAH 735

nus dello exibat. et sanabat omnes.
Et ipse dicebat discipulis suis. Beati pauperes. quia uestrum
est regnum dei. Beati qui nunc esu
rtis. quia saturabimini. Beati qui
nunc fletis. quia ridebitis. Beati
eritis cum uos oderint homines.
et cum separauerint uos. et exprobra
uerint. et eiecerint nomen uestrum
tamquam malum. propter filium
hominis. Gaudete illa die et exsul
tate. ecce enim merces uestra mul
ta in cælo. Dominica prima
In illo tempore. Cum
descenderet ihs in nauiculam.
secuti sunt eum discipuli ei. Et ecce
motus magnus factus est in mari.
ita ut nauicula operiretur fluctibus.
Ipse uero dormiebat. Et accesserunt
et suscitauerunt eum dicentes. Domine saluos
nos perimus. Et dicit eis. Quid timi
di estis modicæ fidei. Tunc surgens
imperauit uentis et mari. et facta est
tranquillitas magna. Porro homi
nes mirati sunt dicentes. Qualis est
hic. quia uenti et mare. obediunt
ei. Feria iii
In illo tempore. Cum
loqueretur ihs ad turbas. ecce prin
ceps unus accessit. et adorauit eum

Et ait homini habenti manū aridā·
Surge in medium· Et hic erat· Et dicit
illi· Quid est· Licet
sabbatis benefacere· an male· Animā
salvam facere· an perdere· At illi tace
bant· Et circumspiciens eos cum ira·
contristatus super caecitatem cordis eorū·
dicit homini· Extende manū tuā·
Et extendit· et restituta est manus illi·

FERIA SEXTA SĒ

In illo tempore· Lucas· Cum
esset ibi muta cum turbis·
ecce ait plenus lepra· Et vi
dens illum· et procidens in faciē· roga
vit eum dicens· Dne· si vis potes me
mundare· Et extendens manum·
tetigit illum dicens· Volo· mundare

Et confestim lepra discessit ab eo· Et ip
se praecepit illi neminem dicere· sed
vade ostende te sacerdoti· et offer pro
emundatione tua sicut praecepit moy
ses testimonium illis· Perambulabat
autem magis sermo de illo· et coma
bebant turbae multae ut audirent
et curarentur ab infirmitatibus suis·

In illo tempore·
Coepit ibi docere· Et adunate
congregata est ad eum turba
multa· ita ut in navem ascendens sede
ret· omnis· et omnis turba circa
mare stabat· Et docebat illos

dicens· Filia mea modo defunc
ta est· sed veniens impone manū sup
eam et viuet· Et surgens ihc· secu
tus est eum et discipuli eius· Et ec
ce mulier quae sanguinis patiebā
fluxum duodecim annis· accessit
retro· et tetigit fimbriā uestimen
ti eius· Dicebat enim intra se· Si tetige
ro tantū uestimentū eius· salua
ero· At ihc conuersus· et videns ea·
dixit· Confide filia· fides tua
te saluā fecit· Et salua facta est mu
lier· ex illa hora· Et cum uenisset
ihc in domum principis· et uidis
set ubicumq· turbam tumultu
antem· dicebat· Recedite· Non est
enim mortua puella· sed dormit· Et
deridebant eum· Et cum ejecta esset
turba· introiit· et tenuit manū ei·
et surrexit puella· Et exiit fama
hac· in universam terram illam·

Et vocatis· duodecim discipulis suis· dedit illis
potestatem· super· omnes· daemones· ut· eos·
curarent· infirmitates· Et praedicare illos
regnum· dei· et sanare· infirmos· Et ait illis·
Nihil tuleritis in· viam· neque· virgam· neque·
peram· neque· panem· neque· pecuniam· neque·
duas· tunicas· habere· Et in quamcumque· do
mum· intraveritis· ibi· manete· et inde· exite·
Et quicumque· non· receperint· vos· exeuntes·
de· civitate· illa· excutite· pulverem· de· pedibus·
vestris· in· testimonium· super· illos· Exeuntes·
autem· discipuli· circumibant· castella· evange
lizantes· et· curantes· ubique· Audivit· autem·
Herodes· tetrarcha· omnia· quae· fiebant· ab·
eo· et· haesitabat· eo· quod· dicebatur· a· quibus·
dam· quia· Joannes· surrexit· a· mortuis· a·
quibusdam· autem· quia· Elias· apparuit· a·
quibusdam· vero· quia· propheta· unus· de·
antiquis· surrexit· Herodes· autem· dixit·
Joannem· ego· decollavi· quis· est· autem· iste·
de· quo· ego· audio· tales· Et· quaerebat· videre·
eum· Et· reversi· apostoli· narraverunt· illi·
quaecumque· fecerunt· Et· assumens· eos· secre
torsum· secessit· in· locum· desertum· civitatis·
quae· vocatur· Bethsaida· Et· cognoscentes·
turbae· secutae· sunt· illum· Et· benigne· illos·
accipiens· loquebatur· illis· de· regno· dei· et·
eos· qui· curatione· indigebant· sanabat· Die·
autem· coepit· declinare· Et· accedentes· duo·
decim· dixerunt· illi· Dimitte· turbam· ut·
euntes· in· castella· quae· circa· sunt· et· villas·
divertant· et· inveniant· escas· quia· hic· in·
loco· deserto· sumus· Dixit· autem· ad· illos·
Date· illis· vos· manducare· Et· dixerunt·
Non· sunt· nobis· plus· quam· quinque· panes·
et· duo· pisces· nisi· forte· nos· eamus· et· emamus·
in· omnem· hanc· turbam· escas· Erant· enim·
quasi· viri· quinque· millia· Dixit· autem· ad·
discipulos· suos· Facite· illos· discumbere·
per· convivia· quinquagenos· Et· fecerunt·
ita· et· discumbere· omnes· Et· accipiens· quin
que· panes· et· duos· pisces· respexit· in· caelum·
et· benedixit· illis· et· fregit· et· dabat· discipulis·
suis· ponere· ante· turbam· Et· manducaverunt·
et· saturati· sunt· omnes· et· sublatum· est·
quod· superfuit· illis· fragmentorum· cophini·
duodecim· Et· factum· est· cum· esset· solus·
orans· simul· erant· discipuli· et· interrogavit·
illos· dicens· Quem· me· dicunt· turbae· esse·
Illi· autem· dixerunt· Joannem· Baptistam·
alii· autem· Eliam· alii· vero· quia· propheta·
unus· de· antiquis· surrexit· Dixit· autem·
illis· Vos· autem· quem· me· esse· dicitis· Respon
dens· autem· Petrus· dixit· Christum· dei·
Et· increpans· illos· praecepit· ne· cui· dicerent·
hoc· dicens· quia· oportet· filium· hominis·
multa· pati· et· reprobari· a· senioribus· et·
principibus· sacerdotum· et· scribis· et· occidi·
et· tertia· die· resurgere· Et· dicebat· ad· omnes·
Si· quis· vult· post· me· venire· abneget· semet·
ipsum· et· tollat· crucem· suam· quotidie· et·
sequatur· me· Qui· enim· voluerit· animam·
suam· salvam· facere· perdet· illam· qui· autem·
perdiderit· animam· suam· propter· me· hic·
salvam· faciet· illam· Quid· enim· prodest·
homini· si· lucretur· universum· mundum·
semetipsum· autem· perdat· et· detrimentum·
sui· faciat· Nam· qui· me· erubuerit· et· meos·
sermones· hic· adulter· et· peccatrix· generatione·
hac· confundetur· et· filius· hominis· confundetur·
eum· cum· venerit· in· majestate· sua· et· patris·
et· sanctorum· angelorum· Dico· autem· vobis·
vere· sunt· quidam· de· hic· stantibus· qui·
non· gustabunt· mortem· donec· videant·
regnum· dei· Factum· est· autem· post· hos·
sermones· fere· dies· octo· et· assumpsit· Petrum·
et· Joannem· et· Jacobum· et· ascendit· in·
montem· orare· Et· factum· est· dum· oraret·
facies· vultus· ejus· altera· et· vestimentum·
ejus· album· refulgens· Et· ecce· viri· duo·
loquebantur· cum· illo· erant· autem· Moyses·
et· Elias· visi· in· majestate· Et· dicebant·
excessum· ejus· quem· completurus· erat·
in· Jerusalem· Petrus· autem· et· qui· cum·
illo· erant· gravati· erant· somno· Et· evigilantes·
viderunt· majestatem· ejus· et· duos· viros·
qui· stabant· cum· illo· Et· factum· est· cum·
discederent· ab· illo· dixit· Petrus· ad· Jesum·
Praeceptor· bonum· est· nos· hic· esse· et· faciamus·
tria· tabernacula· unum· tibi· et· unum· Moyse·
et· unum· Eliae· non· sciens· quid· diceret·
Haec· autem· illo· dicente· facta· est· nubes·
et· obumbrabat· eos· et· timuerunt· intrantibus·
illis· in· nubem· Et· vox· facta· est· de· nube·
dicens· Hic· est· filius· meus· dilectus· ipsum·
audite· Et· dum· fieret· vox· inventus· est·
Jesus· solus· Et· ipsi· tacuerunt· et· nemini·
dixerunt· in· illis· diebus· quicquam· ex·
his· quae· viderant· Die· autem· sequenti·
descendentibus· illis· de· monte· occurrit·
illis· turba· multa· Et· ecce· vir· de· turba·
clamavit· dicens· Magister· obsecro· te·
respice· in· filium· meum· quia· unigenitus·
mihi· est· et· ecce· spiritus· apprehendit·
eum· et· subito· clamat· et· elidit· eum·
et· discerpit· eum· cum· spumis· et· vix·
dedealat· ab· eo· dilacerans· eum· Et·
dixi· discipulis· tuis· ut· ejicerent· illum·
et· non· potuerunt· Respondens· autem·
Jesus· dixit· O· generatio· incredula· et·
perversa· quousque· ero· apud· vos· et·
patiar· vos· Adduc· filium· tuum· huc·
Et· dum· adhuc· accederet· elisit· eum·
daemonium· et· discerpsit· Et· increpavit·
Jesus· spiritum· immundum· et· sanavit·
puerum· et· reddidit· eum· patri· ejus·
Stupebant· autem· omnes· in· magnitudine·
dei· Omnibus· autem· mirantibus· in·
omnibus· quae· faciebat· dixit· ad· discipulos·
suos· Ponite· vos· in· cordibus· vestris·
sermones· istos· Filius· enim· hominis·
futurum· est· ut· tradatur· in· manus·
hominum· Et· ipsi· ignorabant· verbum·
istud· et· erat· velatum· ante· eos· ut·
non· sentirent· eum· et· timebant· interrogare·
eum· de· verbo· hoc· Intravit· autem·
cogitatio· in· eos· quis· esset· major·
eorum· Et· videns· Jesus· cogitationes·
cordis· illorum· apprehendit· puerum·
et· statuit· eum· juxta· se· et· ait· illis·
Quicumque· susceperit· puerum· istum·
in· nomine· meo· me· suscipit· et· quicumque·
me· susceperit· suscipit· eum· qui· misit·
me· Nam· qui· major· est· inter· vos·
omnes· hic· fiet· Respondens· autem·
Joannes· dixit· Praeceptor· vidimus·
quemdam· in· nomine· tuo· ejicientem·
daemonia· et· prohibuimus· eum· quia·
non· sequitur· nobiscum· Et· dixit· ei·
Jesus· Nolite· prohibere· qui· enim·
non· est· contra· vos· pro· vobis· est·
Et· factum· est· dum· complerentur·
dies· assumptionis· ejus· et· ipse· faciem·
suam· firmavit· ut· iret· in· Jerusalem·
et· misit· nuntios· ante· faciem· suam·
Et· euntes· introierunt· in· civitatem·
Samaritanorum· ut· praeparent· illi·
Et· non· receperunt· eum· quia· faciem·
ejus· erat· euntis· in· Jerusalem· Et·
videntes· discipuli· ejus· Jacobus· et·
Joannes· dixerunt· Domine· vis· dicimus·
ut· ignis· descendat· de· caelo· et· consumat·
illos· sicut· et· Elias· fecit· Et· conversus·
increpavit· illos· et· dixit· Nescitis·
cujus· spiritus· estis· Filius· enim·
hominis· non· venit· animas· perdere·
sed· salvare· Et· ibant· in· alium·
castellum· Et· factum· est· dum· irent·
in· via· dixit· quidam· ad· illum·
Sequar· te· quocumque· ieris· Domine·
Et· Jesus· dixit· illi· Vulpes· foveas·
habent· et· volucres· caeli· tabernacula·
habitationis· habent· filius· autem·
hominis· non· habet· ubi· caput· reclinet·
Dixit· autem· ad· alium· Sequere· me·
Qui· autem· dixit· Domine· permitte·
me· primum· ire· et· sepelire· patrem·
meum· Dixit· autem· illi· Sine· ut·
mortui· sepeliant· mortuos· suos·
Tu· autem· vade· et· annuntia· regnum·
dei· Et· alius· dixit· Sequar· te·
Domine· sed· permitte· mihi· primum·
renuntiare· his· qui· domi· sunt·
Dixit· autem· Jesus· ad· illum·
Nemo· mittens· manum· suam· ad·
aratrum· et· respiciens· retro· aptus·
est· regno· dei· Post· haec· autem·
designavit· dominus· et· alios· septuaginta·
duos· et· misit· illos· binos· ante·
faciem· suam· in· omnem· civitatem·
et· locum· quo· erat· ipse· venturus·
Et· dicebat· illis· Messis· quidem·
multa· operarii· autem· pauci· Rogate·
ergo· dominum· messis· ut· mittat·
operarios· in· messem· suam· Ite·
ecce· ego· mitto· vos· sicut· agnos·
inter· lupos· Nolite· portare· sacculum·
neque· peram· neque· calceamenta·
et· neminem· per· viam· salutaveritis·
In· quamcumque· domum· intraveritis·
primum· dicite· Pax· huic· domui·
Et· si· ibi· fuerit· filius· pacis· requiescet·
super· illum· pax· vestra· autem·
si· non· revertetur· ad· vos· In· eadem·
autem· domo· manete· edentes· et·
bibentes· quae· apud· illos· sunt·
Dignus· est· enim· operarius· mercede·
sua· Nolite· transire· de· domo· in·
domum· Et· in· quamcumque· civitatem·
intraveritis· et· susceperint· vos·
manducate· quae· apponuntur· vobis·
Et· curate· infirmos· qui· in· illa·
sunt· et· dicite· illis· Appropinquavit·
in· vos· regnum· dei· In· quamcumque·
autem· civitatem· intraveritis· et·
non· susceperint· vos· exeuntes· in·
plateas· ejus· dicite· Etiam· pulverem·
qui· adhaesit· nobis· de· civitate·
vestra· in· pedes· excutimus· vobis·
Verumtamen· hoc· scitote· quia·
appropinquavit· regnum· dei· Dico·
vobis· quia· Sodomis· in· die· illa·
tolerabilius· erit· quam· civitati·
illi· Vae· tibi· Corozain· vae· tibi·
Bethsaida· quia· si· in· Tyro· et·
Sidone· factae· essent· virtutes·
quae· factae· sunt· in· vobis· olim·
forsitan· in· cilicio· et· cinere·
sedentes· poenitentiam· egissent·
Verumtamen· Tyro· et· Sidoni·
remissius· erit· in· judicio· quam·
vobis· Et· tu· Capharnaum· nunquid·
usque· in· caelum· exaltaberis·
usque· in· infernum· descendes·
Qui· vos· audit· me· audit· et·
qui· vos· spernit· me· spernit·
qui· autem· me· spernit· spernit·
eum· qui· misit· me· Reversi·
sunt· autem· septuaginta· duo·
cum· gaudio· dicentes· Domine·
etiam· daemonia· subjiciuntur·
nobis· in· nomine· tuo· Dixit·
autem· ad· illos· Videbam· satanam·
sicut· fulgur· de· caelo· cadentem·
Ecce· dedi· vobis· potestatem·
calcandi· super· serpentes· et·
scorpios· et· super· omnem·
virtutem· inimici· et· nihil·
vobis· nocebit· Verumtamen·
in· hoc· nolite· gaudere· quod·
spiritus· vobis· subjiciuntur·
gaudete· autem· quod· nomina·
vestra· scripta· sunt· in· caelis·
In· ipsa· hora· exultavit· spiritu·
sancto· et· dixit· Confiteor· tibi·
pater· domine· caeli· et· terrae·
quia· abscondisti· haec· a· sapientibus·
et· prudentibus· et· revelasti·
ea· parvulis· Etiam· pater· quoniam·
sic· fuit· placitum· ante· te·
Omnia· mihi· tradita· sunt· a·
patre· meo· et· nemo· scit· qui·
sit· filius· nisi· pater· et· quis·
sit· pater· nisi· filius· et· cui·
voluerit· filius· revelare· Et·
conversus· ad· discipulos· suos·
dixit· Beati· oculi· qui· vident·
quae· vos· videtis· Dico· enim·
vobis· quia· multi· reges· et·
prophetae· voluerunt· videre·
quae· vos· videtis· et· non·
viderunt· et· audire· quae·
audistis· et· non· audierunt·
Et· ecce· quidam· legisperitus·
surrexit· tentans· illum· et·
dicens· Magister· quid· faciendo·
vitam· aeternam· possidebo·
Ille· autem· dixit· ad· illum·
In· lege· quid· scriptum· est·
quomodo· legis· Respondens·
dixit· Diliges· dominum· deum·
tuum· ex· toto· corde· tuo·
et· ex· tota· anima· tua·
et· ex· omnibus· viribus·
tuis· et· ex· omnibus· viribus·
tuis· et· proximum· tuum·
sicut· te· ipsum· Dixit· autem·
illi· Recte· respondisti· hoc·
fac· et· vives· Ille· autem·
volens· justificare· semetipsum·
dixit· ad· Jesum· Et· quis·
est· meus· proximus· Suscipiens·
autem· Jesus· dixit· Homo·
quidam· descendebat· ab· Jerusalem·
in· Jericho· et· incidit· in·
latrones· qui· etiam· despoliantes·
eum· et· plagis· impositis·
abierunt· semivivo· relicto·
Accidit· autem· ut· sacerdos·
quidam· descenderet· eadem·
via· et· videns· eum· pertransiit·
Similiter· et· levita· cum·
esset· prope· locum· et·
videns· eum· pertransiit·
Samaritanus· autem· quidam·
iter· faciens· venit· secus·
eum· et· videns· eum·
misericordia· motus· est·
Et· adproprians· alligavit·
vulnera· ejus· infundens·
oleum· et· vinum· et·
imponens· illum· in· jumentum·
suum· duxit· in· stabulum·
et· curam· illius· egit·
Et· alia· die· proferens·
duos· denarios· dedit·
stabulario· et· ait· illi·
Curam· illius· habe· et·
quodcumque· supererogaveris·
ego· cum· rediero· reddam·
tibi· Quis· horum· trium·
videtur· tibi· proximus·
fuisse· illi· qui· incidit·
in· latrones· Ille· autem·
dixit· Qui· fecit· misericordiam·
in· illum· Et· ait· illi·
Vade· et· tu· fac· similiter·
Factum· est· autem· dum·
irent· et· ipse· intravit·
in· quoddam· castellum·
et· mulier· quaedam· Martha·
nomine· excepit· illum·
in· domum· suam· Et·
huic· erat· soror· nomine·
Maria· quae· etiam·
sedens· secus· pedes·
Domini· audiebat· verbum·
illius· Martha· autem·
satagebat· circa· frequens·
ministerium· quae· stetit·
et· ait· Domine· non·
est· tibi· curae· quod·
soror· mea· reliquit·
me· solam· ministrare·
dic· ergo· illi· ut· me·
adjuvet· Respondens·
autem· dixit· illi· Martha·
Martha· sollicita· es·
et· turbaris· erga· plurima·
porro· unum· est· necessarium·
Maria· optimam· partem·
elegit· quae· non· auferetur·
ab· ea· Et· factum· est·
cum· solus· esset· orans·
quidam· ex· discipulis·
ejus· ait· ad· illum·
Domine· doce· nos·
orare· sicut· et· Joannes·
docuit· discipulos· suos·
Ait· illis· Cum· orabitis·
dicite· Pater· noster·
qui· es· in· caelis·
sanctificetur· nomen·
tuum· adveniat·
regnum· tuum·
panem· nostrum·
quotidianum· da·
nobis· hodie· et·
dimitte· nobis·
peccata· nostra·
etenim· ipsi·
dimittimus·
omni· debenti·
nobis· et· ne·
nos· inducas·
in· tentationem·
sed· libera·
nos· a· malo·
Et· ait· illis·
Quis· vestrum·
habebit· amicum·
et· ibit· ad·
illum· media·
nocte· et·
dicet· illi·
Amice· commoda·
mihi· tres·
panes· quoniam·
amicus· meus·
venit· de·
via· ad· me·
et· non·
habeo· quod·
ponam· illi·
et· ille·
deintus·
respondens·
dicat· Noli·
mihi· molestus·
esse· jam·
ostium·
clausum·
est· et·
pueri·
mei· mecum·
in· cubili·
sunt· non·
possum·
surgere·
et· dare·
tibi· Si·
perseveraverit·
pulsans·
dico· vobis·
etsi· non·
dabit· illi·
eo· quod·
amicus·
ejus·
sit· propter·
improbitatem·
tamen·
ejus·
surget·
et· dabit·
illi·
quotquot·
habet·
necessarios·
Et· ego·
vobis·
dico·
petite·
et· dabitur·
vobis·
quaerite·
et· invenietis·
pulsate·
et· aperietur·
vobis·
omnis·
enim·
qui·
petit·
accipit·
et·
qui·
quaerit·
invenit·
et·
pulsanti·
aperietur·
Quis·
autem·
ex·
vobis·
patrem·
petit·
panem·
numquid·
lapidem·
dabit·
illi·
aut·
si·
piscem·
numquid·
pro·
pisce·
serpentem·
dabit·
illi·
aut·
si·
petierit·
ovum·
numquid·
porriget·
illi·
scorpionem·
Si·
ergo·
vos·
cum·
sitis·
mali·
nostis·
bona·
data·
dare·
filiis·
vestris·
quanto·
magis·
pater·
de·
caelo·
dabit·
spiritum·
bonum·
petentibus·
se·
Et·
erat·
ejiciens·
daemonium·
et·
illud·
erat·
mutum·
Et·
cum·
ejecisset·
daemonium·
locutus·
est·
mutus·
et·
admiratae·
sunt·
turbae·
Quidam·
autem·
ex·
eis·
dixerunt·
In·
Beelzebub·
principe·
daemoniorum·
ejicit·
daemonia·
Et·
alii·
tentantes·
signum·
de·
caelo·
quaerebant·
ab·
eo·
Ipse·
autem·
ut·
vidit·
cogitationes·
eorum·
dixit·
eis·
Omne·
regnum·
divisum·
contra·
se·
desolabitur·
et·
domus·
super·
domum·
cadet·
Si·
autem·
et·
satanas·
in·
seipsum·
divisus·
est·
quomodo·
stabit·
regnum·
ejus·
quia·
dicitis·
in·
Beelzebub·
me·
ejicere·
daemonia·
Si·
autem·
ego·
in·
Beelzebub·
ejicio·
daemonia·
filii·
vestri·
in·
quo·
ejiciunt·
ideo·
ipsi·
judices·
vestri·
erunt·
Si·
autem·
in·
digito·
dei·
ejicio·
daemonia·
profecto·
praevenit·
in·
vos·
regnum·
dei·
Cum·
fortis·
armatus·
custodit·
atrium·
suum·
in·
pace·
sunt·
quae·
possidet·
Si·
autem·
fortior·
illo·
superveniens·
vicerit·
eum·
universa·
arma·
ejus·
auferet·
in·
quibus·
confidebat·
et·
spolia·
ejus·
distribuet·
Qui·
non·
est·
mecum·
contra·
me·
est·
et·
qui·
non·
colligit·
mecum·
spargit·
Cum·
immundus·
spiritus·
exierit·
de·
homine·
ambulat·
per·
loca·
inaquosa·
quaerens·
requiem·
et·
non·
inveniens·
dicit·
Revertar·
in·
domum·
meam·
unde·
exivi·
Et·
cum·
venerit·
invenit·
eam·
scopis·
mundatam·
et·
ornatam·
Tunc·
vadit·
et·
assumit·
septem·
alios·
spiritus·
secum·
nequiores·
se·
et·
ingressi·
habitant·
ibi·
Et·
fiunt·
novissima·
hominis·
illius·
pejora·
prioribus·
Factum·
est·
autem·
cum·
haec·
diceret·
extollens·
vocem·
quaedam·
mulier·
de·
turba·
dixit·
illi·
Beatus·
venter·
qui·
te·
portavit·
et·
ubera·
quae·
suxisti·
Ipse·
autem·
dixit·
Quinimmo·
beati·
qui·
audiunt·
verbum·
dei·
et·
custodiunt·
Turbis·
autem·
concurrentibus·
coepit·
dicere·
Generatio·
haec·
generatio·
nequam·
est·
signum·
quaerit·
et·
signum·
non·
dabitur·
illi·
nisi·
signum·
Jonae·
prophetae·
Nam·
sicut·
fuit·
Jonas·
Ninivitis·
signum·
ita·
erit·
et·
filius·
hominis·
generationi·
huic·
Regina·
austri·
surget·
in·
judicio·
cum·
viris·
generationis·
hujus·
et·
condemnabit·
eos·
quia·
venit·
a·
finibus·
terrae·
audire·
sapientiam·
Salomonis·
et·
ecce·
plus·
Salomone·
hic·
Viri·
Ninivitae·
surgent·
in·
judicio·
cum·
generatione·
hac·
et·
condemnabunt·
eam·
quia·
poenitentiam·
egerunt·
in·
praedicatione·
Jonae·
et·
ecce·
plus·
Jona·
hic·
Nemo·
lucernam·
accendit·
et·
in·
abscondito·
ponit·
neque·
sub·
modio·
sed·
super·
candelabrum·
ut·
qui·
ingrediuntur·
lumen·
videant·
Lucerna·
corporis·
tui·
est·
oculus·
tuus·
Si·
oculus·
tuus·
fuerit·
simplex·
totum·
corpus·
tuum·
lucidum·
erit·
Si·
autem·
nequam·
fuerit·
corpus·
tuum·
tenebrosum·
erit·
Vide·
ergo·
ne·
lumen·
quod·
in·
te·
est·
tenebrae·
non·
sint·
Si·
ergo·
totum·
corpus·
tuum·
lucidum·
non·
habens·
aliquam·
partem·
tenebrosam·
erit·
lucidum·
totum·
et·
quasi·
lucerna·
fulgore·
illuminabit·
te·
Cum·
autem·
loqueretur·
rogavit·
illum·
quidam·
pharisaeus·
ut·
pranderet·
apud·
se·
Ingressus·
autem·
recubuit·
Pharisaeus·
autem·
coepit·
intra·
se·
reputare·
non·
baptizatus·
esset·
ante·
prandium·
Dixit·
autem·
dominus·
ad·
illum·
Nunc·
vos·
pharisaei·
quod·
deforis·
est·
calicis·
et·
catini·
mundatis·
quod·
autem·
intus·
est·
vestrum·
rapina·
et·
nequitia·
plenum·
est·
Stulti·
nonne·
qui·
fecit·
quod·
deforis·
est·
et·
quod·
intus·
est·
fecit·
Verumtamen·
quod·
superest·
date·
eleemosynam·
et·
ecce·
omnia·
munda·
sunt·
vobis·
Sed·
vae·
vobis·
pharisaeis·
qui·
decimatis·
mentam·
et·
rutam·
et·
omne·
olus·
et·
praetergreditis·
judicium·
et·
charitatem·
dei·
haec·
autem·
oportuit·
facere·
et·
illa·
non·
omittere·
Vae·
vobis·
pharisaeis·
qui·
amatis·
primum·
cathedram·
in·
synagogis·
et·
salutationes·
in·
foro·
Vae·
vobis·
quia·
estis·
quasi·
monumenta·
quae·
non·
parent·
et·
homines·
ambulantes·
super·
nescient·
Respondens·
autem·
unus·
de·
legisperitis·
dicit·
illi·
Magister·
haec·
dicens·
etiam·
nos·
contumeliam·
facis·
Ille·
autem·
dixit·
Et·
vobis·
legisperitis·
vae·
quia·
onerabatis·
homines·
onera·
quae·
portari·
non·
possunt·
et·
vos·
digito·
vestro·
non·
tangitis·
onera·
Vae·
vobis·
quia·
aedificatis·
monumenta·
prophetarum·
patres·
autem·
vestri·
occiderunt·
eos·
Ergo·
testes·
estis·
et·
consentitis·
operibus·
patrum·
vestrorum·
quia·
illi·
quidem·
occiderunt·
eos·
et·
vos·
aedificatis·
sepulchra·
Propter·
hoc·
et·
sapientia·
dei·
dixit·
Mittam·
ad·
illos·
prophetas·
et·
apostolos·
et·
ex·
his·
occident·
et·
persequentur·
Ut·
requiratur·
sanguis·
omnium·
prophetarum·
qui·
effusus·
est·
a·
constitutione·
mundi·
a·
generatione·
hac·
Ab·
Abel·
usque·
ad·
sanguinem·
Zachariae·
qui·
periit·
inter·
altare·
et·
templum·
Ita·
dico·
vobis·
requiretur·
ab·
generatione·
hac·
Vae·
vobis·
legisperitis·
quia·
tulistis·
clavem·
scientiae·
ipsi·
non·
introistis·
et·
introeuntes·
prohibuistis·
Haec·
illo·
dicente·
ad·
illos·
coeperunt·
pharisaei·
et·
legisperiti·
graviter·
insistere·
et·
os·
ejus·
opprimere·
de·
pluribus·
circumsedentes·
eum·
insidiantes·
ejus·
ore·
aliquid·
venari·
ut·
accusarent·
eum·
Interea·
cum·
turbae·
multae·
circumstarent·
ita·
ut·
conculcarent·
invicem·
coepit·
dicere·
ad·
discipulos·
suos·
Attendite·
vobis·
a·
fermento·
pharisaeorum·
quod·
est·
hypocrisis·
Nihil·
autem·
opertum·
est·
quod·
non·
revelabitur·
et·
occultum·
quod·
non·
scietur·
Quamobrem·
quae·
in·
tenebris·
dixistis·
in·
lumine·
audientur·
et·
quod·
ad·
aurem·
locuti·
estis·
in·
cubilibus·
praedicabitur·
in·
tectis·
Dico·
autem·
vobis·
amicis·
meis·
ne·
terreamini·
a·
corpore·
et·
non·
habent·
amplius·
quid·
faciant·
Ostendam·
autem·
vobis·
quem·
timeatis·
timete·
eum·
qui·
postquam·
occiderit·
habet·
potestatem·
mittere·
in·
gehennam·
Ita·
dico·
vobis·
hunc·
timete·
Nonne·
quinque·
passeres·
asse·
veneunt·
et·
unus·
ex·
illis·
non·
est·
in·
oblivione·
coram·
deo·
Sed·
et·
capilli·
capitis·
vestri·
omnes·
numerati·
sunt·
Nolite·
ergo·
timere·
multis·
passeribus·
pluris·
estis·
vos·
Dico·
autem·
vobis·
omnis·
quicumque·
confessus·
fuerit·
me·
coram·
hominibus·
et·
filius·
hominis·
confitebitur·
illum·
coram·
angelis·
dei·
Qui·
autem·
negaverit·
me·
coram·
hominibus·
negabitur·
coram·
angelis·
dei·
Et·
omnis·
qui·
dixerit·
verbum·
contra·
filium·
hominis·
remittetur·
ei·
Ei·
autem·
qui·
in·
spiritum·
sanctum·
blasphemaverit·
non·
remittetur·
Cum·
autem·
inducent·
vos·
ad·
synagogas·
et·
ad·
magistratus·
et·
potestates·
nolite·
cogitare·
quomodo·
aut·
quid·
respondeatis·
aut·
quid·
dicatis·
Spiritus·
enim·
sanctus·
docebit·
vos·
in·
ipsa·
hora·
quae·
oporteat·
dicere·
Dixit·
autem·
quidam·
de·
turba·
illi·
Magister·
dic·
fratri·
meo·
ut·
dividat·
mecum·
hereditatem·
Ille·
autem·
dixit·
ei·
Homo·
quis·
me·
constituit·
judicem·
aut·
divisorem·
super·
vos·
Dixit·
autem·
ad·
illos·
Videte·
et·
cavete·
ab·
omni·
avaritia·
quia·
non·
in·
abundantia·
cujusquam·
vita·
ejus·
est·
ex·
his·
quae·
possidet·
Dixit·
autem·
similitudinem·
ad·
illos·
dicens·
Homo·
quidam·
divitis·
uberes·
attulit·
ager·
Et·
cogitabat·
intra·
se·
dicens·
Quid·
faciam·
quia·
non·
habeo·
quo·
congregabo·
fructus·
meos·
Et·
dixit·
Hoc·
faciam·
destruam·
horrea·
mea·
et·
majora·
faciam·
et·
congregabo·
illuc·
omnia·
quae·
nata·
sunt·
mihi·
et·
bona·
mea·
Et·
dicam·
animae·
meae·
Anima·
habes·
multa·
bona·
posita·
in·
annos·
plurimos·
requiesce·
comede·
bibe·
epulare·
Dixit·
autem·
deus·
Stulte·
hac·
nocte·
animam·
tuam·
repetunt·
a·
te·
quae·
autem·
parasti·
cujus·
erunt·
Sic·
est·
qui·
sibi·
thesaurizat·
et·
non·
est·
in·
deum·
dives·
Dixit·
autem·
discipulis·
suis·
Propterea·
dico·
vobis·
nolite·
solliciti·
esse·
animae·
vestrae·
quid·
manducetis·
neque·
corpori·
quid·
induamini·
Nonne·
anima·
plus·
est·
quam·
esca·
et·
corpus·
plus·
quam·
vestimentum·
Considerate·
corvos·
quia·
non·
seminant·
neque·
metunt·
quibus·
non·
est·
cellarium·
neque·
horreum·
et·
deus·
pascit·
illos·
Quanto·
magis·
vos·
estis·
super·
illa·
volatilia·
Quis·
autem·
vestrum·
cogitans·
potest·
adjicere·
ad·
staturam·
suam·
cubitum·
unum·
Si·
ergo·
neque·
quod·
minimum·
est·
potestis·
quae·
de·
reliquis·
solliciti·
estis·
Considerate·
lilia·
quomodo·
crescunt·
non·
laborant·
neque·
nent·
Dico·
autem·
vobis·
nec·
Salomon·
in·
omni·
gloria·
sua·
coopertus·
est·
sicut·
unum·
ex·
istis·
Si·
autem·
foenum·
quod·
hodie·
est·
in·
agro·
et·
cras·
in·
clibanum·
mittitur·
deus·
sic·
vestit·
quanto·
magis·
vos·
modicae·
fidei·
Et·
vos·
nolite·
quaerere·
quid·
manducetis·
aut·
quid·
bibatis·
et·
nolite·
in·
sublime·
tollere·
haec·
enim·
omnia·
gentes·
mundi·
inquirunt·
Vestri·
autem·
pater·
scit·
quia·
his·
indigetis·
Verumtamen·
quaerite·
regnum·
dei·
et·
haec·
omnia·
adjicientur·
vobis·
Nolite·
timere·
pusillus·
grex·
quia·
complacuit·
patri·
vestro·
dare·
vobis·
regnum·
Vendite·
quae·
possidetis·
et·
date·
eleemosynam·
Facite·
vobis·
sacculos·
qui·
non·
veterascunt·
thesaurum·
non·
deficientem·
in·
caelis·
quo·
fur·
non·
accedit·
neque·
tinea·
corrumpit·
Ubi·
enim·
thesaurus·
vester·
est·
ibi·
et·
cor·
vestrum·
erit·
Sint·
lumbi·
vestri·
praecincti·
et·
lucernae·
ardentes·
in·
manibus·
vestris·
et·
vos·
similes·
hominibus·
exspectantibus·
dominum·
suum·
quando·
revertatur·
a·
nuptiis·
ut·
cum·
venerit·
et·
pulsaverit·
confestim·
aperiant·
ei·
Beati·
servi·
illi·
quos·
cum·
venerit·
dominus·
invenerit·
vigilantes·
Amen·
dico·
vobis·
quod·
praecinget·
se·
et·
faciet·
illos·
discumbere·
et·
transiens·
ministrabit·
illis·
Et·
si·
venerit·
in·
secunda·
vigilia·
et·
si·
in·
tertia·
vigilia·
venerit·
et·
invenerit·
ita·
beati·
sunt·
illi·
Hoc·
autem·
scitote·
quod·
si·
sciret·
paterfamilias·
qua·
hora·
fur·
veniret·
vigilaret·
utique·
et·
non·
sineret·
perfodi·
domum·
suam·
Et·
vos·
estote·
parati·
quia·
qua·
hora·
non·
putatis·
filius·
hominis·
venturus·
est·
Dixit·
autem·
Petrus·
ad·
illum·
Domine·
ad·
nos·
dicis·
hanc·
parabolam·
an·
et·
ad·
omnes·
Dixit·
autem·
dominus·
Quis·
putas·
est·
fidelis·
dispensator·
et·
prudens·
quem·
constituit·
dominus·
super·
familiam·
suam·
ut·
det·
illis·
in·
tempore·
tritici·
mensuram·
Beatus·
ille·
servus·
quem·
cum·
venerit·
dominus·
ejus·
invenerit·
sic·
facientem·
Vere·
dico·
vobis·
quod·
super·
omnia·
quae·
possidet·
constituet·
eum·
Si·
autem·
dixerit·
servus·
ille·
in·
corde·
suo·
Moram·
facit·
dominus·
meus·
venire·
et·
coeperit·
percutere·
pueros·
et·
ancillas·
edere·
et·
bibere·
et·
inebriari·
veniet·
dominus·
servi·
illius·
in·
die·
qua·
non·
sperat·
et·
hora·
qua·
ignorat·
et·
dividet·
eum·
partemque·
ejus·
cum·
infidelibus·
ponet·
Ille·
autem·
servus·
qui·
cognovit·
voluntatem·
domini·
sui·
et·
non·
praeparavit·
et·
non·
fecit·
secundum·
voluntatem·
ejus·
vapulabit·
multas·
Qui·
autem·
non·
cognovit·
et·
fecit·
digna·
plagis·
vapulabit·
paucas·
Omni·
autem·
cui·
multum·
datum·
est·
multum·
quaeretur·
ab·
eo·
et·
cui·
commendaverunt·
multum·
plus·
petent·
ab·
eo·
Ignem·
veni·
mittere·
in·
terram·
et·
quid·
volo·
nisi·
ut·
accendatur·
Baptismo·
autem·
habeo·
baptizari·
et·
quomodo·
coarctor·
usque·
dum·
perficiatur·
Putatis·
quia·
pacem·
veni·
dare·
in·
terram·
non·
dico·
vobis·
sed·
separationem·
Erunt·
enim·
ex·
hoc·
quinque·
in·
domo·
una·
divisi·
tres·
in·
duobus·
et·
duo·
in·
tribus·
dividentur·
pater·
in·
filium·
et·
filius·
in·
patrem·
mater·
in·
filiam·
et·
filia·
in·
matrem·
socrus·
in·
nurum·
suam·
et·
nurus·
in·
socrum·
suam·
Dicebat·
autem·
et·
ad·
turbas·
Cum·
videritis·
nubem·
surgentem·
ab·
occidente·
statim·
dicitis·
Imber·
venit·
et·
ita·
fit·
Et·
cum·
austrum·
flantem·
dicitis·
quia·
aestus·
erit·
et·
fit·
Hypocritae·
faciem·
caeli·
et·
terrae·
probare·
nostis·
hoc·
autem·
tempus·
quomodo·
non·
probatis·
Quid·
autem·
et·
a·
vobis·
ipsis·
non·
judicatis·
quod·
justum·
est·
Cum·
enim·
vadis·
cum·
adversario·
tuo·
ad·
principem·
in·
via·
da·
operam·
liberari·
ab·
eo·
ne·
forte·
trahat·
te·
ad·
judicem·
et·
judex·
tradat·
te·
exactori·
et·
exactor·
mittat·
te·
in·
carcerem·
Dico·
tibi·
non·
exies·
inde·
donec·
et·
novissimum·
minutum·
reddas·
Erant·
autem·
quidam·
ibi·
qui·
nuntiabant·
illi·
de·
Galilaeis·
quorum·
sanguis·
Pilatus·
miscuit·
cum·
victimis·
eorum·
Et·
respondens·
dixit·
illis·
Putatis·
quia·
hi·
Galilaei·
prae·
omnibus·
Galilaeis·
peccatores·
fuerunt·
quia·
talia·
passi·
sunt·
Non·
dico·
vobis·
sed·
nisi·
poenitentiam·
habueritis·
omnes·
similiter·
peribitis·
Verumtamen·
illi·
decem·
et·
octo·
quos·
cecidit·
turris·
in·
Siloe·
et·
occidit·
eos·
putatis·
quia·
et·

dum si.act.it homo semente mittum
et dormiat et exsurgat nocte ac die
et semen germinet et crescat dum
nescit ille. Ultro enim tra fructifi
cat primum herbam deinde spi
cam deinde plenum frumentum
in spica. Et cum se produxerit fruc
tum mittet falcem quo adest mes
sis. Et dicebat. Cui adsimilabimus
regnū dī aut cui parabolae compa
rabimus illud. Sic granum sina
pis quod cum seminatū fuerit in
tra. minus est omnibus seminib⁹
quae sunt in terra. Et cum semina
tum fuerit ascendit et fit maius om

nibus holeribus et facit ramos magnos
ita ut possint sub umbra eius aues cę
li habitare. Et talib; multis parabo
lis loquebatur eis uerbum prout po
terant audire. sine parabola aũ n
loquebat eis. Seorsum aũ discipu
lis suis disserebat omnia.

In illo tempe. Postquam im
pleti sunt dies purgationis ma
rię secundum legem moysi tule
runt hierusalem ut sisterent eũ
dño. sicut scriptum est in lege dñi.
Quia omne masculinum adaperi
ens uuluam. sčo dño uocabitur.

Et ut darent hostiam · secundum qd
dictum est in lege dñi · par turtu
rum · aut duos pullos columbarum ·
Et ecce homo erat in hierusalem · cui
nomen symeon · Et homo iste iust
us & timoratus · exspectans consō
lationem israhel · & spūs scūs erat in
eo · Et responsum acceperat a spū
scō · non uisurum se mortem · nisi
prius uideret xpm dñi · Et uenit
in spū in templum · Et cum indu
cerent puerum iesum parentes ei ·
ut facerent secundum consuetu
dinem legis pro eo · & ipse accepit eū
in ulnas suas · & benedixit deum & dix ·

Nunc dimittis seruum tuum dñe · se
cundum uerbum tuum in pace ·
Quia uiderunt oculi mei salutare tu
um · quod parasti ante faciem om
nium populorum · Lumen ad reue
lationem gentium · & gloriam ple
bis tue israhel · Domine [illegible]
[illegible] nullo modo · Respondens ihc
dixit · Confiteor tibi pater
dñe cæli & terræ qui abscondisti
hæc a sapientibus & prudentibus ·
& reuelasti ea parulis · Ita pater ·
quoniam sic fuit placitum ante te ·
Omnia mihi tradita sunt · a patre

meo · Et nemo nouit filium nisi pat̄ · neq; patrem quis nouit nisi filius · & cui voluerit filius revelare · Ve nite ad me omnes qui laboratis & onerati estis · & ego reficiam vos · Tollite iugum meum sup vos · & discite a me quia mitis sum · & humilis corde · & invenietis requiem animabus vestris · Jugum enim meum suave est · & onus meum leve ·

In illo tem̄ · gressus est ih̄c admare · omnisq; turba venie bat ad eum · & docebat eos · Et cum preteriret vidit leui alphei sedentem ad thelonium · & ait illi · Sequere me · Et factū est dum accumberet in domo illius · multi publicani & peccatores · simul discumbebant cum ih̄u & discipulis eius · Erant āu multi · & qui sequebantur eum · Et scribe & pharisei videntes quia manducat cum publicanis & peccatoribus · dicebant discipulis suis · Quare cum publicanis & peccatoribus manducat & bibit magister vr̄ · Hoc audito ih̄c · ait illis · Non necesse ha

Lille MARAM 735

qua nondum uenerat hora eius.
De turba autem multi · crediderunt
in eum · Feria iii. Sce

In illo tem
pore dixerunt ihc · uidit
hominem cecum a na
tiuitate · & interroga
uerunt eum discipuli eius ·
Rabbi · quis peccauit · hic aut
parentes eius ut cecus nasce
retur · Respondit ihc ·
Neq; hic peccauit neq; parentes ei ·
sed ut manifestentur opera di
in illo · Me oportet operari ope
ra eius qui misit me · donec dies

est · Venit autem nox · quando ne
mo potest operari · Quam diu
in mundo sum · lux sum mundi ·
Hec cum dixisset & expuit in terra ·
& fecit lutum ex puto · & linuit
lutum super oculos eius · & dixit
ei · Vade ad natatoriam siloae ·
quod interpretatur missus · Abiit
ergo & lauit · & uenit uidens ·
Itaq; uicini & qui uidebant eum
prius quia mendicus erat · dice
bant · Nunquid hic est qui sedebat
& mendicabat · Alii aũ dicebant
quia hic est · alii nequaquam · sed
similis est eius · Ille uero dicebat

dcrunt ei iudei · Nos legem habe
mus · & secundum legem debet mo
ri qui filium di se fecit ·
Cum ergo audisset pilatus hunc
sermonem · magis timuit · Et in
gressus est prætorium iterum · &
dicit ad ihm · Unde es tu · Jhc aũ
responsum non dedit illi · Dicit
ergo ei pilatus · Mihi non loqui
ris · nescis quia potestatem habeo
crucifigere te · & potestatem ha
beo dimittere te · Respondit
ihc · Non haberes potestatem
aduersum me ullam · nisi tibi
esset datum desup · Propterea

· qui tradidit me tibi · maius pecca
tum habet · Et exinde quærebat
pilatus dimittere ihm · Judei aũ
clamabant dicentes · Si hunc di
mittis · non es amicus cæsaris · Om
nis enim qui se regem facit · con
tradicit cæsari ·
Pilatus aũ cum audisset hos sermo
nes · Adduxit foras ihm · & sedit
pro tribunali in loco qui dicitur
lithostrotos · hebraice aũ gabatha ·
Erat autem parasceue paschæ · ho
ra quasi sexta · Et dicit iudeis ·
Ecce rex vester · Illi aũ clamabant ·
Tolle tolle crucifige eum · Dicit

do uenit ihc· Dixerunt ergo ei·
alii discipuli· Vidimus dñm·
Ille autem dixit eis· Nisi uidero
in manibus eius figuram clauorū
& mittam manum meam in locū
clauorum & figuram digitum
meum in latus eius non credam·
Et post dies octo iterum erant
discipuli eius intus & thomas
cum eis· Venit ihc ianuis clau
sis· & stetit in medio & dixit·
Pax uobis· Deinde dicit thome·
Infer digitum tuum huc· & uide
manus meas· & affer manum
tuam· & mitte in latus meum·
& noli esse incredulus sed fidelis·
Respondit thomas· & dixit ei· Dns
meus· & ds meus· Dicit ei ihc·
Quia uidisti me credidisti· beati
qui non uiderunt & crediderunt·
Multa quidem & alia signa fecit
ihc in conspectu discipulorum
suorum· que non sunt scripta
in libro hoc· Hec autem scripta
sunt ut credatis· quia ihc est
xpc filius di· Et ut credentes
uitam habeatis· in nomine eius·

In illo tē· surgens ihc mane
prima sabbati· apparuit primo

nos: Et ego uobis dico: Pe'te
& dabitur uobis. querite & in
uenietis. pulsate & aperietur uo
bis. Omnis enim qui pe't ac
cipit. & qui querit inuenit. &
pulsanti aperietur. Quis aũ
ex uobis patrem pe't panem:
numquid lapidem dabit illi:
Aut piscem. numquid ꝓpisce
serpentem dabit illi: Aut
si pe'ierit ouum. numquid
porriget ei scorpionem: Si
ergo uos cum sitis mali. nostis
bona data dare filiis uris.
quanto magis pat̃ ur de celo.

dabit spiritum bonum petenti
bus se. IN DIE ASCENSIONIS
SCDM IOHANNEM

Illo tempore
tribuens hic oculis
celum dixit. Pat̃.
uenit hora. clarifi
ca filium tuum. ut filius tuus
clarificet te. Sicut dedisti ei
potestatem omnis carnis. ut
omne quod dedisti ei. det eis
uitam eternam. Hec est aũ
uita eterna. ut cognoscant te
solum uerum dm̃. & quem
misisti ihm̃ xp̃m. Ego te

1

qui uocati sunt· gustabit cenam
meam·

In illo tempore· cedentes discipuli ad ihm· dixerunt illi· Dimitte turbas· ut euntes in castella villasq; que circa sunt diuertant· & inueniant escas· quia hic in loco deserto sumus· Ait autem ad illos· Date illis uos manducare· At illi dixerunt· Non sunt nobis plus quam quinq; panes· & duo pisces· Nisi forte nos eamus· & emamus in omnem hanc turbam escas· Erant au-

uiri· fere quinq; milia· Ait au ad discipulos suos· Facite illos discumbere per conuiuia· quinquagenos· Et ita fecerunt· & discumbere fecerunt omnes· Acceptis autem quinq; panibus & duobus piscibus· respexit in celum· & benedixit illis· & fregit· & distribuit discipulis suis· ut ponerent ante turbas· Et manducauerunt omnes· & saturati sunt·

In illo tempore· Venit ad ihm uir cui nomen Zaccheus· & ipse

Lüttich MARAM 735

lum habebat inmonumentis & neque catenis iam quisquam eum poterat ligare. Quo sepe conpedibus & catenis uinctus distrupisse catenas. & compedes comminuisse. Et nemo poterat eum domare. & semp nocte ac die in monumentis & in montibus erat. clamans & concidens se lapidibus. Uidens autem ihm alonge. occurrit & adorauit eum. & clamans uoce magna dixit. Quid mihi & tibi ihu fili dei summi. adiuro te p dm. ne me torqueas. Dicebat enim illi.

Exi sp̃s inmunde. abhomine. Et interrogabat eum. Quod tibi nomen est. & dicit ei. Legio mihi nomen est. quia multi sumus. Et deprecabantur eum multum. ne se expelleret extra regionem. Erat autē ibi circa montē grex porcorum magnus pascens. & deprecabatur eum spiritus dicentes. Mitte nos in porcos. ut in eos introeamus. Et concessit eis statim ihc. Et exeuntes spiritus inmundi. introierunt in porcos. Et magno impetu grex precipitatus est in mare. ad duo

IHC INQUODDAM CASTEL
lum. & mulier quędam mar
tha nomine. excepit illum in
domum suam. Et huic erat so
ror. nomine maria. Quę etiam
sedens secus pedes dni. audie
bat uerbum illius. Martha au
tem. satagebat circa frequens
ministerium. Quę stetit. & ait
Dne. non est tibi curę. quod soror
mea reliquid me solam ministra
re. Dic ergo illi. ut me adiuuet.
Et respondens. dixit illi dns. Mar
tha martha. sollicita es & turba
ris circa plurima. Porro. unū

est necessarium. Maria opti
mam partem elegit. quę non au
feretur ab ea.

go sū utrū sueta & uos p. Retro lnuigł. s. thome.

NILLO TEMP.

Acta est contentio inter
discipulos. quis eorum ui
deretur esse maior. Dixit
autem eis hic. Reges gentium
dominantur eorum. & qui po
testatem habent super eos bene
fici uocantur. Uos autem non
sic. Sed qui maior est in uobis. fi
at sicut iunior. Et qui prędessor

illo tempe·
dixit ihc discipulis para
bolam hanc· omo
quidam peregre pro
ficiscens· uocauit seruos suos·
& tradidit illis bona sua· Et uni
dedit quinque talenta· alii au
tem duo· alii uero unum· Uni
cuiq· secundum propriam uir
tutem· & profectus est statim·
Abiit autem qui quinque talen
ta acceperat· & operatus est in
eis· & lucratus est alia quinque·
Similiter qui duo acceperat· lu
cratus est alia duo· Qui autem
unum acceperat· abiens fodit
in terra· & abscondit pecuniam
domini sui· Post multum uero
temporis· uenit dominus ser
uorum illorum· & posuit ratio
nem cum eis· Et accedens qui
quinque talenta acceperat· ob
tulit alia quinque talenta di
cens· Domine· quinque talen
ta mihi tradidisti· ecce alia quin
que sup lucratus sum· Ait illi do
minus eius· Euge bone serue &
fidelis· quia sup pauca fuisti fide
lis· super multa te constituam·
intra in gaudium dñi tui· Acces

cebat· Beati pauperes· quia ues
trum est regnum dī· Beati qui
nunc esuritis· quia saturabimi
ni· Beati qui nunc fletis· quia
ridebitis· Beati eritis cum uos
oderint homines· & cum separa
uerint uos & exprobrauerint
& eiecerint nomen uīm tam
quam malum· propter filium
hominis· Gaudete in illa die &
exultate· ecce enim merces uīa
multa in celo·

illo tem
pore
dixit ihc dis
cis suis· ecce

ego mitto uos sicut oues· inme
dio luporum· Estote ergo pru
dentes sicut serpentes· & sim
plices sicut columbe· Cauete
autem ab hominibus· tradent
enim uos in conciliis· & in synago
gis suis flagellabunt uos· Et
ad presides & reges ducemini
ppter me· in testimonium illis
& gentibus· Cum autem tradent
uos· nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini· Dabitur
enim uobis in illa hora· quid loqua
mini· Non enim uos estis qui lo
quimini· sed spūs patris uri qui lo

publicanorū· & ipse diues· Et
quærebat uidere ihm quis es
set· & non poterat præturba·
quia statura pusillus erat· Et
præcurrens· ascendit in arborē
sycomorū ut uideret illū· quia
inde erat transitur us· Et cum
uenisset ad locū· suspiciens ihs in
dixit illū· & dixit ad illū· Zachee
festinans descende· quia hodie in
domo tua oportet me manere·
Et festinans descendit· & excepit illū gaudens· Et cū uiderent·
omnes murmurabant dicentes·
quod ad hominē peccatorem di-

uertisset· Stans autē Zacheus· di
xit ad dñm· Ecce dimidium bonorū
meorū dñe· do pauperibus· & si
quid aliquem defraudauī· reddo
quadruplum· Ait ihs ad eū· Quia
hodie salus domui huic facta est·
eo quod & ipse filius est Abrahae·
Uenit enim filius hominis quærere
& salum facere· quod perierat·

O

[illegible] uenerit paradiso [illegible] ascendo

[illegible] ontinebor ubedne celebre [illegible]

[illegible] ILLO TEMPORE· Dixit ihs discipulis suis· Sidilig

iudicio cum uiris generatio
nis huius. & condemnabit
illos. quia uenit a finibus ter
rae audire sapientiam salo
monis. Et ecce plus quam
salomon hic. Uiri ninui
tae surgent in iudicio cum
generatione hac. & con
demnabunt illam. quia peniten
tiam egerunt ad praedica
tionem ionae. Et ecce
plus iona hic.

Lüttich MARA 753

iudicio cum uiris generatio
nis huius. & condemnabit
illos. quia uenit a finibus ter
rae audire sapientiam salo
monis. Et ecce plus quam
salomon hic. Uiri ninui
tae surgent in iudicio cum
generatione hac. & con-
dempnabunt illam. quia poeni-
tentiam egerunt ad praedica
tionem ionae. Et ecce
plus iona hic.

NTRAUT

Lüttich DARAM 753

dam mulier de turba dixit
ad illum. Beatus uenter qui te
portauit. & ubera quę suxisti.
Ille dixit. Quin immo. bea
ti qui audiunt uerbum dei.
& custodiunt illud. Turbis
autem concurrentibus. coe
pit dicere. Generatio haec.
generatio nequam est. Si
gnum quęrit. & signum
non dabitur illi. nisi signum
ionae. Nam sicut fuit ionas
signum ninuitis. ita erit &
filius hominis generationi
isti. Regina austri surget in

Lüttich MARAN 753

dam mulier de turba dixit
ad illum. Beatus uenter qui te
portauit. & ubera quę suxisti.
At ille dixit. Quin immo. bea
ti qui audiunt uerbum dei.
& custodiunt illud. Turbis
autem concurrentibus. coe
pit dicere. Generatio haec.
generatio nequam est. Si
gnum quęrit. & signum
non dabitur illi. nisi signum
ionae. Nam sicut fuit ionas
signum ninuitis. ita erit &
filius hominis generationi
isti. Regina austri surget in

Lüthi MARAM 753